Тошкент оқшоми

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 187 (8. 129) ◆ 1992 йил ◆ 23 сентябрь, чоршанба ◆ Нархи 2 сўм.

КЕЧА РЕСПУБЛИКАМИЗ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВГА ИСПАНИЯНИНГ ЎЗБЕКИСТОНДАГИ ЭЛЧИСИ ЭУХЕНИО БРЕГОЛАТ И ОБИОЛС ИШОНЧ ЁРЛИҒИНИ ТОПШИРДИ

СУРАТДА: Ишонч ёрлиғини топшириш маросими. В. МИЛЕНЬКИЙ олган сурат.

Испания Қироллигининг Ўзбекистон Республикасидаги фавқулодда ва мухтор элчиси этиб тайинланган Эухенио Бреголат И Обиолс жаноблари мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовга ишонч ёрлиқларини топширди.

Элчи жаноблари Испания Қироллиги ва Ўзбекистон Республикаси ўртасидаги дипломатия алоқаларининг ўзига хос тарихи борлиги ва ўзини қиролликнинг Темур салтанатидаги элчиси Клавихонинг издоши деб билишини айтди. Дипломатия алоқалари ўрнатилиши Испания ва Ўзбекистон ўртасидаги муносабатларни тубдан янгилайди, деб умид билдирди.

Ислом Каримов Эухенио Бреголат И Обиолс жанобларининг тарихни чуқур билишидан мамнуният изҳор қилди. Ўзбекистон ва Испания ўртасидаги ҳар томонлама манфаатли ҳамкорлик қилиш учун барча имкониятлар мавжудлигини таъкидлади.

Ишонч ёрлиқларини топшириш маросимида Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири У. Абдураззоқов ҳозир бўлди.

(УзА).

ИСПАНИЯ ҚИРОЛЛИГИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДАГИ ФАВҚУЛОДДА ВА МУХТОР ЭЛЧИСИ

ЭУХЕНИО БРЕГОЛАТ И ОБИОЛС

1943 йил 26 январда Сео де Ухелда (Лерида) туғилган. Барселона университетини тугатган, ҳуқуқшунослик лиценциати.

1971 йили — дипломатия вазифасида ишлай бошлаган.

1974 — 1978-йиллар — Испаниянинг Совет Иттифоқидаги савдо ваколатхонасининг савдо маслаҳатчиси, Испаниянинг Москвадаги элчихонасининг биринчи котиби.

1978 — 1982-йиллар — Адольфо Суарес ва Леопольдо Кальво Сотело ҳукумати раиси маҳкамасининг халқаро департаменти бошлиғи.

1982 — 1987-йиллар — Испаниянинг Индонезиядаги элчиси.

1987 — 1991-йиллар — Испаниянинг Хитой Халқ Республикасидаги элчиси.

1991 — 1992-йиллар — Испаниянинг Канададаги элчиси.

1992 йил февраль ойидан бошлаб — Испаниянинг Россия Федерациясидаги элчиси.

1992 йил апрель ойидан бошлаб — Испания қироллигининг Ўзбекистон Республикасидаги ўриндошлик бўйича фавқулодда ва мухтор элчиси.

Оилали, битта ўғли бор.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги

ЎЗБЕКИСТОН—ХТТБ АЪЗОСИ

АХБОРОТ МАҲКАМАЛАРИ ТАРҚАТГАН ХУШХАБАРГА КЎРА, ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ 21 СЕНТЯБРЬ КУНИ ХАЛҚАРО ТИКЛАШ ВА ТАРАҚҚИЁТ БАНКИ — ХТТБга АЪЗО БЎЛДИ. МАМЛАКАТИМИЗ ВАКИЛИ АҚШ ДАВЛАТ МАҲКАМАСИДА БАНК НИЗОМИ БИЛАН ТАНИШИБ, ТЕГИШЛИ ҲУЖЖАТНИ ТАНТАНАЛИ ИМЗОЛАДИ.

Халқаро тиклаш ва тараққиёт банки — ҳиссадорлик тамойиллари асосида ташкил топган ва унга аъзо давлатларга қарз берадиган халқаро уюшма бўлиб, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг махсус маҳкамаси мақомига эга. Унга 1944 йилда халқаро валюта жамғармаси (ҲВЖ) билан биргаликда асос солинган эди. Банк 1946 йилдан бошлаб фаолият кўрсатмоқда. Шу вақтгача унга дунёнинг 170 давлати аъзо бўлган, Ўзбекистон 171-аъзо сифатида қабул қилинди. Банкнинг икки тармоғи мавжуд: халқаро тараққиёт уюшмаси ва халқаро молиявий корпорация.

Ташкилот низомига кўра, халқаро тиклаш ва тараққиёт банки аъзо мамлакатларга, шунингдек, иқтисодиёти заиф давлатларга молиявий мадад беради, турли илмий-амалий тавсиялар таклиф этади. Уларнинг бирортасида иқтисодий таназзул кескинлашгудек бўлса, халқаро ҳамжамиятнинг ёрдамини уюштиради. АҚШ, Япония, Буюк Британия, Италия, Германия, Франция сингари саноат юксак даражада ривожланган давлатлар банкда етакчи мавқега эга. Чунончи, олтин қазиш саноати ривожланган мамлакатлар ҳам бир қанча устунликларга молик ҳисобланади.

ХТТБга аъзо бўлиб кириш Ўзбекистон саноатига чет эл сармоясининг кириб келишига, хорижлик ҳамкорларнинг дадилроқ сармоя қўйишига, пул бирлигининг мустаҳкамланишига, янги технологияларнинг тезроқ ўзлаштирилишига замин яратади. Юқорида санаб ўтилган кенг кўламли жараёнларнинг амалга ошиши учун давлат тузуми демократия қонун-қоидаларига зид бўлмаслиги шарт.

Ўзбекистон Республикасининг халқаро тиклаш ва тараққиёт банкидаги бошланғич улуши 140 миллион доллар миқдорида белгиланди. Ҳукуматимиз банк жамғармасига 12.1 миллион доллар ҳисса қўшди. Катта миқдордаги бу улуш яқин келажакда халқаро обрў-эътибор ва ҳамкорлар ишончи тарзида юртимизга қайтажак.

(ЎзА).

ХИТОЙ АЁЛЛАРИ ДЕЛЕГАЦИЯСИ ТОШКЕНТДА

УМУМХИТОЙ аёллари федерацияси Хунан вилояти делегацияси Тошкентга келди. Делегация аъзолари Ўзбекистон хотин-қизлар комитети билан алоқани мустаҳкамлаш мақсадида ташриф буюрди. Собиқ Иттифоқ хотин-қизлар комитети делегацияси таркибида Хитойга ташриф буюрганлар орасида Ўзбекистон вакиллари ҳам бор эди. Лекин бу ташриф аниқ ҳамкорлик асосида эмас эди. Эндиликда мустақилликка эришилгандан кейин Хитой Халқ Республикаси билан Ўзбекистон Республикаси хотин-қизлар ташкилотлари ўртасида алоқаларни ўрнатиш ва ҳамкорлик қилиш учун барча имкониятлар очилди. Хитойдан келган меҳмонларни ўлкамизнинг маданияти, тарихи, иқтисодиёт масалалари, республика хотин-қизлар комитети билан ҳамкорликда хотин-қизлар ташкилотлари масалалари ва муаммоларини муҳокама этиш қизиқтирмоқда. Албатта Хитой аёлларини замонавий ўзбек хотин-қизларининг ҳаёти жуда ҳам қизиқтиради. Шунингдек яна бир муҳим масала — асосан хотин-қизлар меҳнат қиладиган қўшма корхоналарни ташкил этиш масаласи ҳам муҳокама этилади.

Меҳмонлар 59-мактабга ташриф буюрдилар. Маълумки, бу мактабда ўттиз йилдан ортиқ вақтдан буён хитой тили ўргатилади. Мактабни битирганларнинг кўпчилиги хитой тили таржимонлиги ва муаллимлиги касбини танлаганлиги ҳам бежиз эмас. Меҳмонлар «Шарқ гули» бирлашмасига ҳам бордилар. Бу ердаги аёлларнинг меҳнати билан, уларга яратилган шарт-шароитлар билан, аёлларнинг ижтимоий аҳволи, уларнинг ишлари билан танишдилар.

Хитойдан келган аёллар делегациясини Ўзбекистон хотин-қизлар комитетининг раиси Ҳалима Худойбердиева қабул қилади.

Собир БОТИРОВ.

Имом Оға Хон: «Менинг жамғармам ижодкор кишилар мулоқотига хизмат қилади»

Аввал хабар берганимиздек, Мусулмон шиалар Имоми Оға Хон жаноблари Самарқандда ўз номида ташкил этилган жамғарма танлови ғолибларига мукофотларни топшириш маросимида иштирок этдилар. Меъморчилик бўйича Оға Хон мукофоти бу сафар бешинчи марта берилди. Жаҳоннинг энг яхши меъморлари бу мукофотга ўзларининг 259 та лойиҳасини тақдим этган эдилар. Улардан 21 таси саралаб олиниб, финал танловига қўйилди. Шулардан тўққизтаси танлов ғолиби, деб топилди.

Самарқандликлар шаҳарларида хорижий сайёҳларни тез-тез учратиб туришга кўникиб қолганлар. Шундай бўлса-да, Оға Хон жаноби олийлари номидаги мукофотни топшириш маросими шаҳарга ўзгача кўтаринкилик ва шодиёналик бахш этди. Мустақил Ўзбекистон Республикасида илк бор ана шундай улкан ижодий танловга якун ясалганлиги аҳамиятини таъкидлаб ўтиришга ҳожат бўлмаса керак.

Мукофотларни топшириш бошланишидан анча илгари машҳур Регистон майдони самарқандликлар, шаҳар меҳмонлари билан ғоят гавжум бўлди. Тиллақори мадрасаси деворларидан карнай ва сурнайларнинг янгроқ овози эшитилиб турарди. Меҳмонларни Регистон майдонида миллий либосдаги қизлар ҳурмат билан кутиб олишарди. Бу ерга Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги, кўпгина хорижий мамлакатлар меъморлари, ижодкорлари, давлат ва жамоат намояндалари келишди.

Танловда ғолиб топилган лойиҳалар Оға Хон мукофоти ғоят кенг кўламлигига яққол далолатдир. Хусусан, шаҳар атроф-муҳитини янгилашга қаратилган лойиҳалар орасида тунислик меъморларнинг Кайравонни борлигича сақлаш дастури ғолиблар қаторидан ўрин олди. Кайравон шаҳрига пайғамбаримиз сафдошларидан бўлган Уқба бин Нафи VII асрда асос солган. У Тунис шаҳридан 150 чақирим жанубда жойлашган. Танлов ғолиби деб топилган дастурда бу шаҳарнинг меъморчилик, маданий ва тарихий меросини асраб қолишни таъминлаш кўзда тутилади. Ҳозиргача бу ерда эски шаҳар деворлари, Аглабид подшолигининг сув иншоотлари, бир қатор мақбара ва масжидлар таъмирланди.

Танлов ғолиби бўлган Истамбулдаги Сарой истироҳат боғлари дастурида эса бу масканни дам олиш ва билим олиш жойига айлантириш кўзда тутилган. XVIII аср бошларига мансуб бўлган бу ердаги саройлардан олтитаси турк халқи ва Истамбул меҳмонлари учун очиқ.

Миср пойтахти Қоҳирадаги болалар маданият боғи 12,5 минг квадрат метр майдонни эгаллаган бўлиб, унда кутубхоналар, устахоналар, болалар музейи, бир неча театр ва томошабоғ майдонлари, кўплаб фавворалар бор.

Иордания меъморларининг Шарқий Ваҳдотни шакллантириш дастури ҳамда индонезиялик ижодкорларнинг Кампонг Кали Чоде лойиҳалари ҳам ўз ечимлари билан кўпчиликни ҳайратга солади.

Оға Хон мукофотига сазовор бўлган янги меъморчилик йўлларини яратишга қаратилган лойиҳалар орасида суриялик уч оға-ини Раиф, Зиёд, Рафи Муханналарнинг тошдан қуриш тизими ажралиб туради. Улар компьютер ёрдамида ўз мамлакатлари меъморчилик анъаналарига мос арк ва гумбаз шаклларидан фойдаланиб, маҳаллий базальт тошдан бинолар тиклашни таклиф этганлар. Туркиядаги Демир таътил манзилгоҳи, Буркина Фасодаги Панафрика ривожланиш илмгоҳи, Ҳиндистондаги ишбилармонликни ривожлантириш илмгоҳи лойиҳалари ҳам ҳар жиҳатдан ажралиб туради. Улар танлов ғолиблари бўлдилар.

Ана шу лойиҳаларнинг ҳаммаси мукофотларни топшириш маросими куни Тиллақори мадрасасида ўрнатилган улкан экранда намойиш этилди. Бу ишлар билан эртаси куни ташкил этилган меъморлар анжуманида янада батафсилроқ танишиш мумкин эди. Ғолиблик ўринларини эгаллаган муаллифлар ўз лойиҳаларининг жаҳон меъморчилиги учун аҳамиятини изоҳлаб бердилар, журналистларнинг кўпдан-кўп саволларига жавоб қайтардилар.

Имом Оға Хон жаноби олийлари унинг номидаги мукофотни топшириш маросими кўҳна ва навқирон Самарқандда ўтаётганлиги катта аҳамиятга эга эканлигини алоҳида таъкидладилар.

— Бундан уч йил муқаддам Қоҳирада бўлиб ўтган ана шундай мукофотларни топшириш маросимида мен ўз жамғармам ижодкор кишилар мулоқотига хизмат қилади, деган умид билдирган эдим, — деди у. — Бу ўйлаганимдан ҳам тезроқ рўёбга чиқди. Бу Шарқ гавҳари бўлган Самарқандда рўй берганлиги айниқса диққатга сазовордир. Шаҳар бизни тарихий ёдгорликлари билан ҳайратга солди. Биз бу ерда шаҳарсозликда кўҳна тарих ва ҳозирги даврни уйғунлаштириш имкониятлари борлигига яна бир карра ишонч ҳосил қилдик.

Мукофотларни топшириш маросими кунларида Имом Оға Хон жаноби олийлари мустақил Ўзбекистон Республикасида кўпгина истеъдодли меъморлар ва рассомлар борлигига ишонч ҳосил қилди, дейишга ҳамма асослар бор. Меъморлар анжумани бўлиб ўтган собиқ Самарқанд драма театри ҳовлисида Ўзбекистон халқ рассоми К. Башаров, Тошкент архитектура-қурилиш институти толиби М. Отахонов ва бошқа истеъдод эгаларининг унча катта бўлмаган кўргазмаси очилди. Кўргазма ташкилотчилари ёш меъмор ва рассомларнинг ишларини Оға Хон жамғармаси мукофоти қатнашчиларига совға қилдилар. Бундай совға Имом Оға Хон жаноби олийларига ҳам тақдим этилди.

Имом Оға Хон жаноблари юртимиз билан хайрлашар экан, жаҳоннинг етакчи меъморлари республикамиз ижодкор кишиларидан ҳам кўп нарсани ўргансалар арзийди, деган фикрни билдирдилар. Ўйлаймизки, бу юқори баҳо ўзбек ижодкорларини янада илҳомлантиради.

Гулнора ҲАЛИЛОВА,
«Тошкент оқшоми»нинг махсус мухбири.

СУРАТЛАРДА: Имом Оға Хон жамғармаси мукофотига сазовор бўлган лойиҳалар кўриниши.

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

⊙ Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонига мувофиқ Олимжон Жўраевич Исмоилов «Ўзбектуризм» миллий компаниясининг раиси этиб тайинланди.

⊙ Йўлдош Охунбобоев номидаги Қўқон тикувчилик фабрикасида тайёрланаётган кўйлаклар ўзининг сифати ва бежиримлиги билан хорижий корхоналарда ишлаб чиқарилаётган либослардан асло қолишмайди. Ана шу боисдан корхона жамоаси ўз маҳсулотларини хорижий кўргазмаларда ҳам намойиш этишга муяссар бўлишади: шу йил октябрь ойида Бирлашган Араб Амирликларининг Шаржи шаҳрида очиладиган халқаро кўргазмага 20 мингта кўйлак жўнатилади ва улар Америка долларига сотилади.

⊙ «Ватан тараққиёти» партиясининг Тошкент шаҳар ва вилоят бўлимини таъсис этиш анжумани бўлиб ўтди. Унда мустақиллик шарофати билан республикамиз ҳаётида катта ижобий ўзгаришлар юз бераётгани таъкидланди. Анжуманда очиқ овоз бериш йўли билан партиянинг Тошкент шаҳар ва вилоят бўлими марказий кенгаши аъзолари ва раиси сайланди.

⊙ Тошкент вилоят ҳокимлигида Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони билан кўп йиллик ҳалол меҳнати, республика қишлоқ хўжалигини ривожлантиришдаги хизматлари ва жамоат турмушида фаол иштирок этганликлари учун республиканинг фахрий унвонларига сазовор бўлган бир гуруҳ ишлаб чиқариш илғорларига мукофотлар топширилди. Тақдирланганлар юксак мукофотлар учун қизғин миннатдорчилик билдирдилар.

⊙ Жиззах вилоятидаги Шароф Рашидов номли давлат хўжалиги жамоаси таниқли давлат ва жамоат арбобининг ҳаёти тўғрисида ҳикоя қилувчи энг яхши публицистик мақолалар учун уч, икки ва минг сўмлик пул мукофотлари таъсис этди. Хўжаликда Шароф Рашидовнинг 75 йиллиги тантаналарига пухта ҳозирлик кўрилмоқда.

⊙ Самарқанд шаҳрида қўғирчоқ театрларининг III республика фестивали якунланди. Самарқанд қўғирчоқ театрининг янги биноси саҳнасида бир ҳафта давомида эрталабдан кечгача томошалар кўрсатилди. Нуфузли танлов ҳайъати Тошкент, Нукус, Андижон, Самарқанд, Бухоро, Жиззах қўғирчоқбозлари кўрсатган 11 та танлов асарларини кўриб чиқиб биринчи ўринни Жиззах қўғирчоқ театрининг «Фарҳод ва Ширин» томошасига беришга қарор қилди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

⊙ 21 сентябрь куни Нахичеван Республикаси ҳудудида учрашган Арманистон ва Озарбайжон вакиллари томонларнинг навбатдаги ўт очишни тўхтатиши тўғрисида келишиб олдилар.

⊙ Кеча Ереванда республика Олий Кенгашининг бешинчи сессияси очилди. Сессия кун тартибига юздан зиёд масала қўйилган. Уларнинг аксарият қисми аввалги сессиядан ўтган масалалардир.

⊙ Кеча Владикавказда осетинларнинг халқаро конгресси очилди. У уч кун давом этади. Конгрессга кўпгина хорижий эллардан ва Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги мамлакатларидан осетинлар келган.

⊙ Беларусь Олий Кенгашининг Раиси Станислав Шушкевич Беларуснинг рубль бўшлиғида иштирок этиш тарафдори эканлигини айтди. Чунки республика корхоналарининг 80 фоиз маҳсулоти Россиядан келтирилади.

⊙ Борис Ельцин «Россия Давлат академик Катта театри тўғрисида»ги Фармонга имзо чекди. Ана шу Фармонга кўра бу кекса театр «Россия миллий меросининг айниқса қимматли бўлган обидаси»дир.

⊙ Россиянинг 22 сентябрь кунги валюта бозори бирданига учта рекорд натижани берди: АҚШнинг бир доллари бизнинг 241 сўмимизга сотилди (аввалги савдода у 205,5 сўм бўлган эди), сотувнинг умумий ҳажми эса 68 миллион 800 минг долларни ташкил этди.

ХОРИЖДА

⊙ Парижга ГФР канцлери Г. Коль ташриф буюрди. Бу ташрифнинг бош вазифаларидан бири биргаликдаги француз-герман ташаббусларини тайёрлашдир. Маълумки, ана шу икки мамлакат раҳбарлари шу йилнинг 16 октябрида Лондонда бўладиган «Умумий бозор» қатнашчилари бўлган давлат ва ҳукумат бошлиқларининг кенгаши муҳокамасига ўз ташаббусларини қўядилар.

⊙ АҚШ Марказий разведка бошқармасининг директори Роберт Гейтс Америка конгресси сенатига йўллаган мактубида АҚШ ташқи разведка мақсадлари учун бир йилда йигирма миллион долларга яқин маблағни сарфлашини хабар қилди.

⊙ Туркия Бош вазири Сулаймон Демирэл Арманистон ҳукуматининг республикага юз минг тонна донни қарз бериш тўғрисидаги илтимосига ижобий жавоб қайтарди.

⊙ Ҳиндистон жамоат озодлик фронти фаоллари полиция ёрдамида гиламдўзлик устахонасида меҳнат қилувчи 62 та қул болани озод қилишди.

** Пхеньяндан хушхабар*

РЕСПУБЛИКАМИЗ ВАКИЛЛАРИ МУВАФФАҚИЯТИ

Кеча хабар қилганимиздек, Шимолий Кореянинг Пхеньян шаҳрида таэквондонинг ИТФ тури бўйича жаҳон биринчилиги беллашувлари ниҳоясига етди. Унда мустақил жамоа сифатида муваффақият билан қатнашган республикамиз яккакураш усталари ҳам қайтиб келишди. Биз Ўзбекистон Республикаси таэквондо (ИТФ)ни ривожлантириш маркази бош директорининг ўринбосари Николай ЮГАЙдан ушбу анжуман ҳақидаги таассуротлари билан ўртоқлашишни илтимос қилдик.

— Таэквондонинг республикамизда ривожланаётганига унчалик кўп вақт ўтмаганига қарамасдан спортчиларимиз ушбу турнирда муваффақият билан иштирок этишди. Ўз вазн тоифаларида масоги бўйича Е. Ли ва Б. Мамедовлар кумуш медалларининг соҳиби бўлдилар. Н. Толипов ҳам 1 дан дастури бўйича шахсий мусобақаларда иккинчи ўринни эгаллашга муваффақ бўлди. О. Ким ва қизларимиз жамоаси эса фахрий бронза нишонларининг соҳиби бўлишди. Очиғини айтганда, 65 та мамлакатнинг энг кучли спортчилари ўртасида ўтказилган бу мусобақаларда юқоридаги натижаларни катта муваффақият деб ҳисоблаш мумкин. Шу ўринда «Олтин медалларга интилганмидингизлар?» деган саволнинг туғилиши ҳам табиий. Дарҳақиқат, биринчи ўринни эгаллаш жуда оғир кечишини тушунган бўлсакда, спортчиларимизни энг юқори натижалар учун тайёрлагандик. Бироқ кумуш медаллар ҳам бизни хурсанд этди. Қизларимиз эса ажойиб маҳоратлари билан бизларни ҳам лол қолдиришди. Чунки чемпионатга ташриф буюрган жамоалар таркибида ёши, маҳорати ва тайёргарлиги бўйича қизларимиздан тажрибалироқ кўп спортчилар бор эди. Бироқ қизларимиз ҳар бир беллашувни йиғинчоқлик билан ўтказганлари учун юқори кўрсатгичга эришишди.

— Чемпионатда қатнашган қайси терма жамоани энг кучли деб ҳисоблайсиз?

— Корея Халқ Демократик Республикаси спортчиларига тенг келадиганлар бўлмади десам хато қилмайман. Зеро улар юксак техник маҳорат кўрсатиб чемпионатдаги деярли барча олтин нишонларининг соҳиби бўлдилар. Бундан ташқари «Уйда деворлар ҳам ёрдам беради» деган мақолни унутмаслик жоиз. Умуман олганда, кўпгина терма жамоалар таркибида кучли таэквондочилар мавжуд.

— Илк маротаба жаҳон чемпионатида собиқ Иттифоқнинг бошқа республикаларининг спортчилари ҳам мустақил равишда қатнашишди. Уларнинг иштироки ҳақида фикрларингиз.

— Ўзбекистон жамоасидан кейин энг катта муваффақиятга тожикистонлик таэквондочилар эришишди. Улар учта бронза нишонларини қўлга киритишди. Шунингдек, қирғизистонлик спортчилар ҳисобида ҳам медаллар бор.

— Чемпионатдан қандай хулосалар чиқардингиз?

— Энг катта хулоса шундан иборатки, таэквондога спортчилар ҳам, устозлар ҳам катта масъулият билан ёндошишлари лозим. Келажакда юксак натижаларни кўрсатиш учун методикани, тўгарак ва клубларда устозлик-ўқув машғулотлари савиясини кўтариш, кўп ва хўп ишлаш зарур бўлади.

— Келажакда таэквондочиларимиз яна қандай йирик мусобақаларда иштирок этишади?

— Кейинги йирик турнир, бу — Осиё — Тинч океани минтақасидаги мамлакатларнинг биринчи чемпионатидир. Қувонарлиси шундаки, ушбу мусобақалар 1993 йил 17—19 сентябрда Тошкент шаҳрида ўтказилади. 1994 йилда эса Малайзияда навбатдаги жаҳон биринчилиги ўйинлари бошланади. Ўйлаймизки, кейинги мусобақаларда ўзбек спортчилари орасидан жаҳон чемпионлари етишиб чиқади.

Суҳбатдош Дамир ИСМОИЛОВ.

МУСОҲАБА

⊙ Матбуотда Ўзбекистон Республикаси Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги мамлакатлари орасида биринчи бўлиб Қўшилмаслик ҳаракатига қўшилганлиги ҳақидаги хабарни ўқиб қолдим. Ана шу халқаро ташкилот тўғрисида муфассалроқ ахборот беришингизни сўрар эдим.

Даврон ФАИЗИЕВ.
Янгийўл районидаги 11-автокорхона ҳайдовчиси.

Ҳа, 1992 йилнинг 1 сентябрь куни Индонезия пойтахти Жакартада бўлиб ўтган Қўшилмаган давлатлар X конференциясида Ўзбекистон собиқ иттифоқдош республикалар орасида биринчи бўлиб Қўшилмаслик ҳаракатига тенг ҳуқуқли аъзо қилиб қабул қилинди. Мамлакатимиз мустақилликка эришганлигининг бир йиллиги куни(?) бу халқаро ташкилотга қабул қилинганлиги катта рамзий маънога эгадир.

Қўшилмаслик ҳаракати ташқи сиёсатини ҳарбий-сиёсий иттифоқларда иштирок этмаслик ҳамда ўз ҳудудида хорижий давлатлар қуролли кучларини жойлаштирмаслик асосида қураётган давлатларнинг халқаро уюшмаси ҳисобланади. [illegible]

Қўшилмаслик ҳаракати 1961 йилда бўлиб ўтган қўшилмаган давлатларнинг биринчи конференциясида расман таркиб топди. Ўша пайтда унга 25 мамлакат аъзо бўлган эди. Ҳозир 108 давлат Қўшилмаслик ҳаракатининг қатнашчилари ҳисобланади. [illegible]

Қўшилмаслик ҳаракати ялпи тинчлик ва халқаро хавфсизликни сақлаб туришда катта аҳамият касб этаётган ҳозирги давр халқаро турмушининг муҳим омилидир. Бу ҳаракат фаолиятида иштирок этаётган давлатлар сонига кўра у Бирлашган Миллатлар Ташкилотидан сўнг иккинчи ўринда туради. [illegible] Ўзбекистон ҳам ана шундай мамлакатлар сирасига киради.

Жаҳон ҳамжамияти ташкилотлари

Қўшилмаслик ҳаракати

[illegible]

Қўшилмаган давлатлар мудофаа битимларида, шунингдек қўшил- [illegible]

[illegible] сарфланади.

Акмал САИДОВ,
ҳуқуқшунослик фанлари доктори.

⊙ Ҳамшаҳарларимизга маълумки, Бектемир — пойтахтимизнинг кенжа ва ҳудуди жиҳатидан кичик районларидан ҳисоблансада, аммо бу ерда республика миқёсида жуда катта аҳамиятга эга бўлган йирик саноат корхоналари, ташкилотлар ҳам мавжуд. Бугунги кунда районда 30 минг атрофида аҳоли истиқомат қилади. Аммо хизмат тақозоси билан бу ерга келиб-кетувчилар сони ҳар куни 8—10 минг кишини ташкил этади. Албатта қаерда аҳоли зич жойлашган, шунингдек йирик ишлаб чиқариш корхоналари кўп бўлса ўша ҳудуднинг қонун ҳимоячиларига ҳам ташвиш кўп бўлади.

Акмал Азларовнинг Бектемир районига прокурор бўлиб ишга келганига эндигина бир йил бўлди. Аммо иш кўрган, тажрибали ҳуқуқшунос эмасми, ана шу қисқа вақт ичида кўпдан бери ўлда-жўлда ҳолда ётган район прокуратураси ишини тез орада йўлга қўйди. Мана бир йилдирки, Президентимизнинг «Ҳуқуқий давлатнинг қуроли ҳам, кўзи ҳам, сўзи ҳам қонундир» деган ўгитларга қатъий риоя қилиб, ҳуқуқий давлатимиз равнақи йўлида ҳормай-толмай меҳнат қилиб келаяпти. У киши ҳали ёш бўлишига қарамай илгари ҳам шаҳримизнинг бир неча районларида нуфузли вазифаларда хизмат қилган. 1979 йили Тошкент Давлат университетининг ҳуқуқшунослик факультетини битириб, 1982 йилгача собиқ Фрунзе райони прокуратурасида ёш мутахассис сифатида фаолият кўрсатган. Кейин уч йил давомида Октябрь район прокуратурасида терговчи, катта терговчи вазифаларида ишлаган. 1985 йилда ёш, талабчан ҳуқуқшуносни Тошкент шаҳар прокуратурасига ишга ўтказишди. Бу ерда ҳам у терговчи, бўлим прокурори вазифаларида хизмат қилди. Бундан ташқари Акмал ака Октябрь ва Собир Раҳимов районларида ҳам прокурор ўринбосари бўлиб фаолият кўрсатган. Бугунги кунда эса Бектемир район прокуратурасида қонун посбонларига етакчилик қилмоқда. Биз у кишининг иш жойларида бўлиб, «Мусоҳаба»мизда иштирок этишларини илтимос қилдик.

** Инсон ва қонун*

ЖИНОЯТЧИЛИК ИЛДИЗЛАРИ

— Акмал ака, районда жиноятчиликнинг олдини олиш ва унга қарши кураш борасида прокуратура ходимлари қандай ишларни амалга оширмоқда! Сизнингча кейинги пайтларда жиноятчиликнинг кескин ўсишига нималар асосий сабаб бўляпти!

— Тўғрисини айтиш керак, Бектемир — пойтахтимиз ва Тошкент вилояти оралиғида жойлашган чегара район бўлгани учун ҳам жиноятчилик борасидаги аҳволни унчалик ижобий деб бўлмайди. Чунки Тошкент вилоятининг районларига, шунингдек республиканинг бошқа вилоятларига борадиган кўпгина асосий йўллар, йўловчилар, сайёҳлар асосан район ҳудудидан ўтади. Бектемир эса ўзингизга маълум, йирик саноат районларидан биридир. Бу ерда ўнлаб ишлаб чиқариш корхоналари ва ташкилотлар жойлашган. Четдан келган айрим «меҳмонлар» эса пойтахтдан «қуруқ» чиқиб кетмасликка ҳаракат қиладилар. Натижада давлат ва халқ мулкини ўғирлаш, талончилик юз беради. Бу ҳам районда жиноятчиликнинг ўсишига бир омил бўлиб хизмат қилаяпти. Шунингдек, ҳудудда «Роҳат» ва «Бахт» кўллари жойлашган. Ёз ойларида бу ер ҳам жиноятчиликнинг уяси бўлиб қолаяпти, десак хато қилмаймиз. Чунки ёз мавсумида бу ерга бутун шаҳардан ва вилоят районларидан одамлар дам олгани келишади. Аммо айрим кимсалар тинч келиб, тинч кетиш ўрнига ичкилик орқасида жанжал чиқаради ёки ҳар хил бемазагарчиликларга қўл уради. Бундай ҳолат ҳам албатта ижобий натижаларга олиб келмайди. Жиноятчиликнинг ўсиши борасида муҳим омиллардан яна бири бу — гиёҳвандликдир. Гиёҳвандлик билан боғлиқ бўлган жиноятларни очишда ва уларнинг олдини олишда прокуратура ходимлари кенг кўламдаги ишларни амалга оширмоқдалар. Масалан, шу йилнинг ўтган 8 ойи мобайнида гиёҳвандлик юзасидан 18 та факт аниқланган ва шунча жиноий иш қўзғатилган. Бу эса ўтган йилгига нисбатан анча кўпдир. Гиёҳвандлик ҳолларини аниқлаб, унинг илдизига болта уриш учун ички ишлар бўлимидаги махсус гуруҳлар билан биргаликда турли хил тадбирлар ўтказилмоқда. Масалан, «Қора заҳар», «Тун», «Ўспирин» каби тадбирлар шулар жумласидандир. Тадбирлар вақтида гумон қилинган хонадонлардаги ёки дала ҳовлиларнинг орқа томонида ўстирилган гиёҳлар излаб топилади. Ана шу наркотик гиёҳларнинг кўпи четдан келтирилган бўлса, баъзилари яширинча ўстирилаётган бўлади. Шуни таъкидлаб ўтиш жоизки, гиёҳвандлик жиноятга етаклаган бўлса бу иш билан шуғулланган шахс жиноий жавобгарликка ёҳуд маъмурий жавобгарликка тортилади. Юқорида айтиб ўтганимиз, гиёҳвандлик билан боғлиқ бўлган 18 та жиноий иш текшириб кўрилганда шу нарса маълум бўлдики, 17 та хонадон соҳиби ноқонуний равишда ўз уйларида заҳри қотилни сақлаган. Бир киши эса яширинча ўз уйида наркотик гиёҳ ўстирган ва сотган. Шунингдек, мазкур тадбирлар вақтида 612 квадрат метр жойдаги ёввойи ҳолда ўсган гиёҳлар йўқ қилиб ташланган.

Хуллас, ўтган 8 ой мобайнида районда 300 га яқин турли кўринишдаги жиноятлар қайд этилган ва буларнинг 63 фоизи очилиб, жиноятчилар тегишли қонуний жазога тортилдилар. Бу ишларни амалга оширишда район прокуратураси ходимларининг ҳам хизматлари каттадир.

— Сўнгги вақтларда ёшлар орасида ҳам жиноятчиликнинг томир отиб бораётганлигининг гувоҳи бўлаяпмиз. Районда бу борадаги аҳвол қандай!

— Дарҳақиқат, кейинги пайтларга келиб ёшлар орасида жиноятчилик кескин ошиб бораяпти. Жумладан, бизнинг районимизда ўтган йил шу вақтгача ёшлар орасида 12 та жиноят содир этилган бўлса бу йил бу рақам 17 тага етди. Яъни, бир йил ичида яна 5 тага кўпайди. Қизиғи шундаки, район ҳудудида жиноятга қўл урган ёшларнинг кўпчилиги асосан қўшни Ҳамза, Юнусобод ва Шайхонтоҳур районларидан келган ишсиз, бекорчи болалар бўлиб чиқади. Бунинг асосий сабаби эса ота-оналарнинг болаларини назоратсиз қолдираётгани ва бола тарбияси билан умуман шуғулланмаётганликлари ва шу кўрсатилган район тегишли ташкилотларининг камчиликларидир. Аммо биз ўша районларнинг прокурорлари билан ахборот алмашиш орқали анчагина жиноятларнинг олдини олишга муваффақ бўлаяпмиз. Шунингдек, ҳар ойда маҳалла ва мавзеларда ота-оналар иштирокида ўтказиб туриладиган учрашувлар, суҳбатлар, сайёр судлар ҳам ўзининг ижобий натижаларини бераяпти. Бундан ташқари ходимларимиз ҳам ўзларига бириктирилган жойларда тез-тез суҳбатлар ўтказиб турадилар. Бунинг натижасида ўтган йилга нисбатан безорилик 17 тадан 13 тага, ичкилик туфайли жиноят содир этиш 23 тадан 11 тага, муқаддам судланганлар орасида жиноят содир этиш ҳоллари ҳам бир неча баробарга камайган.

— Акмал ака, Давлат назорати Бектемир район инспекцияси олиб бораётган ибратли ишлар кўпчиликка маълум. Ана шу ташкилот билан район прокуратураси ўртасидаги ҳамкорлик тўғрисида ҳам тўхталиб ўтсангиз.

— Шуни айтиш керакки, бугунги кунда содир этилаётган жиноятларнинг кўпчилигини иқтисодий жиноятчилик, яъни давлат ва жамоат мулкини талон-тарож қилиш, уни ўғирлаш, чайқовчилик, харидор ва буюртмачилар ҳақига хиёнат қилиш кабилар ташкил этмоқда. Бу жиноятларнинг асосий сабаби эса бугунги иқтисодий қийинчиликлардир. Шу сабабдан район прокуратураси, ҳуқуқни ҳимоя қилиш органлари, жумладан тажрибали назоратчи Мавлон Йўлдошев бошчилик қилаётган Давлат назорати Бектемир район инспекцияси район ички ишлар бўлими билан ҳамкорликда ҳозирда долзарб ҳисобланган ва кенг тус олаётган иқтисодий жиноятчиликка қарши кураш бўйича салмоқли ишларни амалга оширди.

Бажарилган ишлар натижасини кўздан кечирганимизда айрим нопок кимсалар, мансабдор шахсларнинг республикамизда вақтинча вужудга келган иқтисодий танглик даврида халқ мулкига кўз олайтириб, уни талон-тарож қилиб, текин даромад орттираётганликларини кўриш мумкин. Масалан, 1992 йилнинг ўтган саккиз ойи мобайнида районда 28 та шахс давлат ва жамоат мулкини талон-тарож қилганликда, 2 киши давлат ва жамоат мулкини ўғирлашда, 20 киши савдогарчиликда, 19 киши харидорлар ҳақига хиёнат қилганликда айбланиб, қонуний жазога тортилдилар.

Район прокуратураси тегишли ташкилотлар билан ҳамкорликда шу кунларда долзарб масалалар бўйича ҳам мутахассислар билан қонун бузилишининг олдини олиш ва уни мустаҳкамлаш борасида биргаликда иш олиб бораяпти. Ходимларимиздан Алишер Акромов, Алишер Жалилов, Воҳиджон Шарипов, Ҳабибулла Содиқов ва Дилмурод Исмоиловларнинг меҳнатини алоҳида таъкидлашни истардим. Хуллас, районимиз прокуратураси иш фаолияти бугунги кун талабига тўла жавоб бериши учун тинимсиз меҳнат қилаяпти.

Суҳбатдош
Муҳиддин БОЗОРОВ.

** Нуқтаи назар*

Халқ берган ном абадий

АФСУСЛАР бўлсинки, кўп йиллар мобайнида айрим мансабдор шахслар томонидан шаҳримиз тарихига тегишли, халқимиз тилидан мустаҳкам ўрин олган бинойидек қадимий номлар ўзгартирилиб келинди. Бундай ҳолни нафақат кўча, балки бекат, маҳаллалар мисолида ҳам кўришимиз мумкин. Гапимизнинг исботи учун бошқа жойларни қўя турайлик-да пойтахтимизнинг Чорсусидан «Бешқайрағоч»га борадиган биргина 8-трамвайга ўтириб, кузатиб юрайлик. Бекатлар «Сассиқҳовуз» эмас, янгича ном «Гулобод» («Космос» кинотеатри ҳам дейиларди), «Горбольница» (буниси яхши кайфиятда келаётганларга рус тилида қандай хунук эшитилишини тасаввур қилинг) деб аталмоқда. Бироқ нега «Каттаҳовуз» бекати эмас? Кейингилари «Кўкча дарвозаси», «Оқлон», «Кўкча» деб аталишлари қулоққа ёқимли эшитилади. Номлар тарихи тилга кираётгандай...

Трамвай Шайх Зайниддин бува қабристони бўйлаб муюлишда тўхтаркан, илгарилари бу ерлар «Тахтакўприк», «Қўрғонча» дейилиб, кейинчалик «Гулзор» бўлганлигини таъкидлашимиз мумкин. Ҳозирги пайтда тўқимачилик комбинати қурилиши давом этаяпти. Балки, юқоридаги номлардан бири қўйилар. Бироқ, Тошкент тарихига назар ташласак «Қатортут» маҳалласи экан-у, кўп йилги номи унутилиб юборилибди. Бу маҳаллани ёшлар билишмайди, бироқ кексалар куйиб-пишиб эслашгани-эслашган. Халқ ўртасида «Қурбақаобод» деб аталувчи катта даҳага кириб келинаётганда (кўплар Қурвақаобод деб нотўғри талаффуз этиб, маъносини бузиб қўйишган) бу номни халқ дилида сақлаб келаяпти-ю, бироқ шу номни ўзида акс эттирган бирорта маҳалла бормикан, деган ҳақли савол туғилади. Обод этилган бу жойлар дастлаб шу номда аталганини эса ҳамма билади.

«Штаб» бекати нимаси? Худди ҳарбийча эшитилади кишига. Эсимда, 1966 йилги табиий офат даврида шу ном пайдо бўлганди. 1966 йилга қадар «Қурбақаобод» ўрнида жамоа хўжалиги ерлари бўлиб, уч хўжалик бирлашиб, собиқ совет давлати учун ёдгорлик инқилоб номи билан «Октябрь» колхози деб аталганди. Шундан бери бу ном даҳага айланди. Ҳақиқатни айтганда баъзи бирларга ёқмаса ҳам эски халқ қўйган номда аталиши керак эди. Жамоа хўжалиги пайтлари ҳеч бир жойга маҳалла, бекатлар номлари ёзиб қўйилмасаям халқ «Бекобод», «Бешқайрағоч», «Уч тепа», «Оқ тепа», «Қатортут», «Нишабқулоқ» деб, оғзаки атаб келишаверганди.

Мени бир нарса ажаблантиради. Халқ бирор-бир жойни беҳудага маълум ном билан атамайди. Бироқ биз ўзбошимчалик оқибатида кўп тарихий номларни йўқотиб юбораяпмиз. Баъзан ёдгорликларни ҳам жон куйдириб асраб қололмаяпмиз. Узоққа бормайлик, Кўкча ва Чилонзор Оқтепалари асрлардан ёдгорлик ўрнида сақланиб, ўз кўрки, салобати билан одамларга завқ улашиб келиб, фақат бизнинг даврга келганда бузилиб кетди. Уларнинг номлари бор-у тепасиз қолди. Ахир бундай кетишда биз келгуси авлодларимизга Тошкент тарихига оид қандай ёдгорликни фахр билан кўрсата оламиз?

Пойтахтимиздан унча узоқ бўлмаган Янгийўл районидаги «Йўғон тепа»га ҳавасимиз келади. Асрлар оша яшаб келган ушбу тепа устига қишлоқ одамлари қадрлаб «Бахт уйи» қуришибди. Шу тарафларга юрарканман, халқ унутмаган «Саид ота», «Ботир ота», «Арқон солди», Чиноз районидаги «Эски Тошкент» номларини эшитиб ич-ичдан севинаман. Кимларнингдир томонидан катта ҳарфлар билан «Пахта» деб ёзиб қўйилишига қарамасдан шу қишлоқни «Эски Тошкент» деб аташаркан.

«Жўн ариқ» бўйидаги тепаликда эса — «Москва» жамоа хўжалигида пахса ва хом ғиштлар билан қурилган мактабни яхши биламан. Бир неча йил 31-Куйбишев, кейинроқ Нодира номи билан аталиб келинди. Қишлоқ одамлари эса уни «Тўлаган мактаби» дейишарди. Сабабини суриштирганимда шу ўқитувчи кучи ва сайъ-ҳаракати билан мактаб бунёд этилган экан. Йиллар ўтди. Уруш ва меҳнат фахрийси, муаллим, кўп йиллар мактабга раҳбарлик қилган Тўлаган Рустамов вафотидан сўнг, қишлоқ халқи шу номни талаб қилиб қўйдирди.

Дарҳақиқат, Тошкентдай шаҳри азимда ва шу ном билан аталувчи вилоят районларида халқ атамалари беҳисоб. Омади гапни айтганда, халқ берган ном абадийдир деган нақлга амал қилиб, айрим унутилган номларни яна тикласак нур устига нур бўларди. Бунда узоқ ўйлаб, оқсоқоллар, тарихни яхши билган кексаларимиз билан маслаҳатлашиб иш кўрган маъқул.

Маҳмуд РАМАЗОН ўғли,
Ўзбекистон давлат санъат музейининг катта илмий ходими.

• Шахсий фикр

ИШ ҚОҒОЗЛАРИ ЎЗБЕКЧАЛАШТИРИЛАДИМИ?

МАНА, яқин кунлар ичида ўзбек тилига давлат тили мақоми берилганига ҳам уч йил тўлади. Ўзбекистон Республикасининг мустақил давлат деб эълон қилинганига эса бир йилдан ошди. Ўзбекистон мустақил давлат бўлган экан, демак унинг тили ҳам мустақил бўлиши керак. Лекин ҳали ҳам кўпгина ташкилотларда ва идораларда иш юритиш асосан рус тилида олиб борилмоқда. Нега деганда, ўша жойлардаги иш юритиш қоғозлари — бланкалар, квитанциялар, ведомостлар ва бошқа турли ҳужжатлар ҳамон рус тилида босиб чиқарилмоқда. Мисол учун, шаҳримиздаги истаган жамғарма кассаларига кирсангиз, бланкалар рус тилида босилганлигининг гувоҳи бўласиз. Агарда кассадан пул олмоқчи ёки қўймоқчи бўлсангиз ҳам ҳужжатларни рус тилида расмийлаштиришга мажбурсиз. Шунингдек, хонадон ҳақини тўлаш учун уй-жойдан фойдаланиш идоралари томонидан бериладиган қоғозлар ҳам рус тилида чиқарилган. Шу сабабдан буни ҳам рус тилида тўлдиришга тўғри келади. Менинг фикримча, тезлик билан иш юритиш қоғозлари ўзбек тилида чиқарилмас экан, тилимиз ҳали замон ҳақиқий давлат тилига айланмайди.

Давлат тили ҳақидаги Қонунда «Идора ходимлари, маиший хизмат ходимлари ўз хизмат вазифаларини бажаришлари учун давлат тилини билишлари шарт», — деб кўрсатилган. Аммо, аксарият алоқа бўлимлари, жамғарма банклари ва кассаларда, маиший хизмат корхоналарида давлат тилини билмайдиган ходимлар ишлашади. Бу эса — давлат тилини билмайдиган ходимларга давлат тилини ўргатиш ва унинг устидан назоратнинг сустлигидан далолат беради.

Умид қиламизки, давлат тили ҳақидаги Қонун қабул қилинганига уч йил тўлиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасида ўзбек тилида кўплаб иш юритиш қоғозлари чиқарилади.

Абдурасул ҲАКИМОВ,
хизматчи.

⊙

Бугунги кунда Ўзбекистондаги ҳар бир хонадонда ўзгача бир кайфият ҳукм сурмоқда. Зеро, неча-неча авлодларимиз умид билан орзу қилган истиқлолнинг тотли мевасидан тотиш бизга насиб этди. Озод республикамиз халқимиз фаровонлигини таъминлашни кўзда тутувчи қарор ва фармонлар қабул қилмоқда. «Ҳақиқат баҳсда аниқланади», деганларидек қизғин мунозаралару кескин тортишувлар орқали янги қонуну қарорлар ҳаётга йўл топмоқда.

СУРАТДА: мунозаралар айни авжига чиққанда...

Рустам Шарипов сурати.

⊙

Ҳурматли таҳририят! Бугунги кундаги иқтисодий аҳвол ҳаммага маълум. Аммо шаҳар транспортидаги тартибсизликларга қандай чидаш мумкин! Чунки кўплаб трамвай-троллейбусларнинг ҳайдовчилари йўловчиларни олд эшикдан тушишга мажбур қилиб пулни оладилару, аммо чипта беришни хаёлларига ҳам келтирмайдилар. Ёки ушбу транспорт воситалари чипталар билан таъминланмаяптими!

Ҳурмат билан, Қодир РЎЗИЕВ, болалар шифокори.

ЧИПТА ОЛИШНИ УНУТМАНГ

Муштарийимиз ўринли саволни ўртага ташлаган. Дарҳақиқат, кўпгина транспортларда йўловчилар билан ҳайдовчилар орасидаги муомалани ижобий деб бўлмайди. Шу муносабат билан жамоатчи мухбиримиз Тошкент трамвай-троллейбус ишлаб чиқариш бошқармаси бошлиғининг эксплуатация ишлари бўйича ўринбосари Георгий Дубинчик билан суҳбатда бўлди.

— Георгий Владимирович, кўп ҳолларда трамвай ҳайдовчилари йўловчиларни фақат олд эшикдан тушириб йўл ҳақини оладилар, чипта йиртмайдилар. Буни қандай изоҳлаш мумкин?

— Албатта бунда нафақат трамвай ҳайдовчилари, балки йўловчиларнинг ҳам катта айби бор. Ҳай майли, улар тушиб кетаётганларида бир оғиз сўз ишлатиб чипта йиртинг, десалар асакалари кетмайди-ку, ахир. Трамвай ҳайдовчилари чипта йиртишса-да, баъзи йўловчилар қайрилиб қарашни ҳам лозим кўрмай тушиб кетаверадилар. Пастда уларни назоратчилар тўхтатса «Ана, ҳайдовчига тўладим», — деб ўтиб кетаверадилар, жарима тўланг дейишса жанжал чиқарадилар.

Шу ҳолларни эътиборга олсак, ҳайдовчилару назоратчиларга жуда қийин. Сиз айтгандай пул йиғиб, чипта йиртмайдиган трамвай ҳайдовчиларига эътиборни кучайтирганмиз. Масалан, 1-трамвай депоси ҳайдовчиларининг ўтган ойнинг дастлабки уч кундаги иш режалари билан қизиқсак, 5-йўналиш ҳайдовчиси Э. Мамов режадаги 2 минг сўм ўрнига 600 сўм, 1-йўналиш ҳайдовчиси Р. Ҳуснидинов 1500 сўм ўрнига 480 сўмни кассага топширишган, шунингдек, айрим троллейбусчиларимизнинг ҳам «ҳалол» ишлаётганликлари маълум бўлиб қолди. 1-троллейбус депоси ҳайдовчиси Г. Алимов уч кун ичида режадаги 750 сўм ўрнига 200 сўм, ҳайдовчи Гапсатторов эса олдинги ойда режани бажармагани учун бир ярим минг сўмни ташкил қиладиган мукофот пулидан айрилганига қарамай, режадаги 1 минг 300 сўм ўрнига 450 сўм топширгани учун уларни ишдан бўшатишга мажбур бўлдик...

Георгий Владимирович билан суҳбатимиздан шу нарса маълум бўлдики, эркин нархлар муносабати билан трамвай-троллейбусларнинг харид нархи 2 миллион сўмдан ошиб кетган бўлса, троллейбуснинг биттагина ғилдирагининг ўзи 18 минг сўмга кўтарилган. Шунингдек, трамвай ва троллейбусларнинг битта ён ойнаси 2 минг сўмдан ошиқ нархда туради. Шунга қарамай, шаҳримизда истиқомат қиладиган безори ёш болалар бу ойналарга тош отиб синдирганликлари оқибатида йўналиш бўйлаб ҳаракатдаги ушбу транспорт воситалари депога қайтиб кириб, туриб қолаяпти. Ўтган 1991 йилнинг ўзида ойнаси синган трамвай ва троллейусларнинг сони 231 тани ташкил қилади.

Хулласи калом, шаҳар йўловчи транспорти ҳаракати ҳақида гапираверса гап кўп. Шундай экан, келинг ҳурматли ҳамшаҳарлар ва транспорт ходимлари, биз шундай иш тутайликки, юқорида таъкидланган транспортлар ўз вақтида ҳаракатда бўлсин. Транспортлар меъёрида юриши эса биз учун катта қулайликлар яратаётганлигини унутмайлик.

Суҳбатдош Маҳкам ҲАКИМОВ,
меҳнат фахрийси.

** Кўпнинг кенгашига*

ҲУҚУҚИЙ ТАЪЛИМ НИМАЛАРГА БОҒЛИҚ?

ЎЗБЕКИСТОН Республикасининг мустақиллигини тўла ва узил-кесил мустаҳкамлаш суверен давлатимизда ҳуқуқий давлатнинг барпо этилишига кўп жиҳатдан боғлиқдир. Мустаҳкам ҳуқуқий давлатни қуришимиз учун республикамиз фуқароларининг ҳуқуқий онгини юксак даражада оширишимиз керак.

Мустақил Ўзбекистонимизнинг давлат тузилиши ва янгиланишида кескин ўзгаришлар бўлмоқда. Ечимини кутаётган ўнлаб муаммоли ҳуқуқий масалалар ҳал этилиш арафасида турибди. Меҳнаткашларимиз манфаати учун, давлатимиз порлоқ келажаги учун ана шу ҳуқуқий масалаларни, қонунларни қабул қилиш, уларни ижро этиш учун фуқароларимизга ҳуқуқий таълим беришнинг зарурияти туғилдики, бусиз ҳозирги иқтисодий, сиёсий, ижтимоий муаммоларни бартараф этиш, жиноятчиликнинг олдини олиш мумкин бўлмай қолди. Қачонки, халқимизнинг ҳуқуқий онгини, ҳуқуқий маданиятини, ҳуқуқий мафкурасини оширсак, шундагина улар қонунчилик доирасида ҳаракат қиладилар.

Фикримизча, юртдошларимизнинг кўпчилиги қонунларни билмасликлари оқибатида ўз ҳақ-ҳуқуқларини талаб қилишда ёки қонунларни пала-партиш ўзлаштирганликлари учун оғир аҳволда қолмоқдалар. Худди шу нарса меҳнатсиз даромад топишга ружу қўйганларга қўл келаётир. Давлат идораларининг айрим ходимлари ҳақиқатни кўриб, билиб турсалар-да, тан олгилари келмайди.

Мустақил республикамизда қайсики, бир соҳани олиб қараманг, ҳаммаси қонун асосида бажарилиши шарт. Қонунлар давлатимизнинг олий ҳокимият органи—Олий Кенгаш сессиясида шу Кенгаш аъзоларининг фаол иштироки, уларнинг розиликлари билан қабул қилинади. Қабул қилинган қонунлар давлатимизнинг бошқарув идоралари ишлайдиган мансабдор шахслар, шунингдек фуқаролар томонидан бажарилади. Шундай экан, республикамиз халқ хўжалигининг барча соҳаларини ривожлантиришда биринчи навбатда, шу тармоқларга оид қонунларнинг тўғри қабул қилинганлигига боғлиқ бўлса, иккинчидан, қонун ижросининг қай даражада бошқарилишига боғлиқ, айниқса, шу қонунларга нисбатан халқимизнинг ҳуқуқий жиҳатдан онгли муносабатига боғлиқ ҳисобланади. Шуни эътироф этиш зарурки, қабул қилинган қонунлар ҳаёт талабидан келиб чиққан ва халқнинг хоҳиш-иродасини ифодалаши лозим. Бу масалада халқ ноиби ўзининг давлат арбоби, ҳокимиятни бошқаришда халқнинг ишончли вакили эканлигини унутмаслиги керак. Чунки ҳокимиятга сайланган ноиб бир овозга эга бўлиб, ўзини сайлаган сайловчи-фуқаролар номидан қонунларни қабул қилишда овоз беради.

Мустақил давлатимизда ҳуқуқий таълимни янада кенг ривожлантириш учун олий ва ўрта махсус ҳуқуқий таълим шохобчаларини кўпайтириш, ҳуқуқий институтда (Тошкент ҳуқуқшунослик институти) етук мутахассислар тайёрлашга катта эътибор берилиши зарур. Лекин ўрта мактабларда, ҳунар-техника билим юртларида, ноҳуқуқий ўрта махсус ва олий ўқув юртларида ҳуқуқий таълим-тарбия мустаҳкамланаётган мустақил ҳуқуқий давлат талаби билан ёнма-ён бораётирми, унинг талабларига жавоб бера оладими?

Қонунларга риоя этиш, уларни ҳурматлаш, қайсики соҳа бўлмасин ишларимизнинг кўнгилдагидек бўлишига, ривожланишига, ўзимизни эса дам олишимизга, оиламизни, давлатимизни мустаҳкамлашга асос бўлади. Биз фуқаролар қайси соҳада, ким бўлиб ишламайлик, хизмат қилмайлик ҳуқуқий таълимга ҳар қадамда эҳтиёж сезамиз, ҳуқуқий билим олишга интиламиз.

Хўш, айтингчи, ким ўз фарзандининг ҳуқуқий таълим олишига тарафдор эмас? Бинобарин, фуқароларимизнинг иқтисодий, сиёсий, ҳуқуқий билими қанчалик кучли бўлса, улар онгли ва маданиятли бўлса, қонун лойиҳаларини муҳокама этишда, давлат ишларини бошқаришда, қонунларни қабул қилишда, халқимиз келажагини ўйлаб шунчалик жонбозлик кўрсатадилар, қонунбузарликларга йўл қўйилмайди, фаолиятимизда қонун ўз ўрнини эгаллайди ва бизга хизмат қилади.

Ҳуқуқий таълимнинг таъсирини, қонунларимизни давлатимизнинг бош вазифаси ва фаолиятини амалга оширишдаги ўрнини, ёшларимизни тарбиялашдаги аҳамиятини тўла ҳис этган, тушунган ҳолда ҳуқуқий таълимни амалга ошириш борасидаги ўз фикр, мулоҳаза ва таклифларимизни баён этмоқчимиз. Ўрта мактаб, ҳунар-техника билим юртлари, ноҳуқуқий ўрта махсус, олий ўқув юртлари учун ҳозирги кунда ҳуқуқий таълим учун ажратилган ўқув соатлари давр талабига умуман жавоб бера олмайди. Жумладан, ўрта мактаб ва ноҳуқуқий институтлардаги ҳуқуқий таълимга ажратилган соатларга қараб чиқайлик. Ўрта умумтаълим мактабларининг 9-синфида «Давлат ва ҳуқуқ асослари» фани дастур асосида ҳафтасига бир соат, ўқув йилида 34 соат ўтилади. Ўз ўрнида шуни ҳам айтиш кераки, бу фаннинг номини ўзгартириш керак ва «Ўзбекистон давлати ва ҳуқуқи асослари» деб аташ жоиз деб ўйлаймиз.

Йил давомида бу фан учун 34 соат ажратилишининг ўзи мактаб ўқувчиларини ҳуқуқий билимлардан узоқлаштириш, ўз ҳуқуқларини, эркинликларини, бурчларини билмасликлари учун қилинган ҳаракат, уларга нисбатан бефарқлик деб ҳисоблаймиз. Бу фанни ҳуқуқшунослар, педагогика институтлари тарих факультетларининг ҳуқуқшунос ўқитувчи ихтисоси бўйича битирган ўқитувчилари ўқитишининг тарафдоримиз. Ҳозирги кунда айрим мактабларимизда тарих, тил ва адабиёт, география каби фанларни ўқитиш турли фан ўқитувчиларига топшириб қўйилган. Бунга асло йўл қўймаслик зарур. Айниқса, бу фанга нисбатан ўгай кўз билан қарашганига ачинасан, киши. Ҳуқуқшунослик бўйича ўрта умумтаълим мактаблари ўқувчиларидан имтиҳон олинмаслигининг ўзи, етуклик шаҳодатномасида бу фанлар номини қайд этилмаганлиги фикримизни тасдиқлайди.

Маълумки, дарслар белгиланган дастур асосида П. Гуреев, Г. Давидов, Э. Мельникова томонидан ёзилган 9-синф учун дарслик бўйича олиб борилади. Бизнинг фикримизча, давр тақозоси билан бу дарслик ҳозирги кун талабларига жавоб бера олмай қолди. Шунингдек, давлат ва ҳуқуқ масалаларида жуда кўп ўзгаришлар бўлаётир, ҳуқуқий фанлар доираси кенгайиб бормоқда, мустақилликка мослашмоқда ва такомиллашмоқда.

Ўрта мактабларда, ҳунар-техника билим юртларида, ноҳуқуқий ўрта махсус ва олий ўқув масканларида «Ўзбекистон давлати ва ҳуқуқи тарихи»ни ҳам ўрганишни таклиф этамиз. Негаки, биз Ўзбекистон ҳудудида мавжуд бўлган давлатлар, бу давлатлардаги ҳуқуқларни ўрганишдан доимо четда бўлиб келганмиз, уларни ўрганмаганмиз. Масалан, Ўзбекистон ҳудудидаги қулдорлик давлати ва ҳуқуқи тарихини, феодал давлатлари, улардаги ҳуқуқларни, эфталитлар давлати (V—VI аср), Ғарбий Турк хоқонлиги араблар ҳокимияти даврида Ўзбекистон (VIII—IX аср), Сомонийлар даври давлати ва ҳуқуқи (IX—X аср), Қорахонийлар даври давлати ва ҳуқуқи (X аср охири ва XI аср бошлари), Салжуқийлар даври давлати ва ҳуқуқи (XI аср охири ва XII аср бошлари), Хоразмшоҳлар даври давлати ва ҳуқуқи (XII—XIII асрлар), Темур давлати ва ҳуқуқи, Бухоро хонлиги, Хива хонлиги, Қўқон хонлиги, Чор Россияси колонияси давридаги Туркистон давлати ва ҳуқуқи ва бошқалар.

Ўрта мактабда ва педагогика институтида ўқитувчилик фаолиятларимиз тажрибаларга асосланиб, ўрта умумтаълим мактабларида «Ўзбекистон давлати ва ҳуқуқи асослари» фанини ўқитишда бир қанча фикр-мулоҳазаларимизни таклиф этамиз. Шулардан бири ўқув режаларига ҳуқуқ фанларининг мажбурий ва асосий фан сифатида киритилишидир. Бундан ташқари, ўрта мактабнинг IX, X, XI синфларида бу фанни ҳафтада икки соатдан ўқитишни лозим деб биламиз. Дастур ва дарсликни яратишда шу соҳанинг тажрибали, ўткир билимдонларини, ўрта мактабларда ушбу соҳа бўйича дарс бериб келаётган мутахассисларни таклиф этиш, зарур бўлса, олий ўқув юртларидан етук олимларни таклиф қилиш фойдадан холи эмас. Фан бўйича IX, X, XI синфларда имтиҳон ўтказилишини мактабни битираётганларнинг етуклик шаҳодатномасида бу фанни қайд этиш беҳиёз зарур.

Фан бўйича ўрта мактаб билан халқ ноиблари, маҳаллий кенгашлари, ички ишлар, прокуратура, адлия идоралари ўртасидаги ҳамкорликни кучайтириш керак. Ўрта мактабларда «Ёш ҳуқуқшунос» тўгарагини ташкил этиб, уч йил давомида машғулотлар олиб боришни ташкил этиш лозим. Мустақил фан сифатида республика миқёсида ўқувчилар олимпиадалари ташкил этилса, шунингдек, фан бўйича ўрта махсус, олий ўқув юртларида, олий ва ўрта ҳуқуқий мактабларда, педагогика институтларининг тарих факультетларига кирувчилар учун кириш имтиҳонларини ўтказиш ташкил қилинса, нур устига аъло нур бўлур эди.

Педагогика институтларида 1992—1993 ўқув йилида «Совет қонунчилиги ва меҳнат ҳуқуқи» курси кундузги бўлимларда, тарих факультетида бошқа факультетларнинг битирувчи курсларида 30 соатли маъруза, 20 соатли амалий машғулот, 10 соат мустақил соатлар тарзида ўқитилмоқда. Сиртқи бўлимларнинг охирги курсида 12 соат маъруза ўқитилмоқда, тарих факультетида эса 12 соат маъруза, 6 соат амалий машғулотлар олиб борилмоқда ва курс бўйича синов ўтказиляпти. Бу белгиланган дарс соатлари билан талаба ёшларимизга ҳуқуқий таълим-тарбия бериш, қийин, албатта. Фан бўйича дарслик жуда эскириб қолган, талабалар амалий машғулотларга тайёргарлик кўришда қийналиб қолмоқдалар. Тарих факультети ўрта мактабнинг ҳуқуқшунос ўқитувчиси ихтисоси ҳам берилади. Бу курслар бўйича чиқарилган дастур ва барча дарсликлар эскирган, шунингдек рус тилидадир.

Ноҳуқуқий институтлар ҳамда ҳуқуқшунос-ўқитувчи ихтисоси берилувчи факультетларда «Ўзбекистон давлати ва ҳуқуқи асослари» фанини ўқитишда баъзи бир таклифларимизни эътиборга олишни истар эдик. Масалан, тарих факультетлари (кундузги бўлим) учун тузилган амалдаги дастурда ҳуқуқ соҳаларидан айримларининг соатларини ошириш ва вужудга келтирилаётган ҳуқуқнинг янги тармоқларини ўрганиш масаласини қўйиш, тузилган дастурни ўрта мактаб «Ўзбекистон давлати ва ҳуқуқи асослари» фани билан мослаштириш мақсадга мувофиқдир. Фандан ўрта мактабда ўқитиш амалиёти ички ишлар бўлими, прокуратура, одил судлов идораларида ҳуқуқий-амалий машғулот ўтиш соатларини кўпайтириш, тўгарак ишларининг ташкил этилишини ва унинг учун белгиланган миқдорда маош тўланиши зарур. Бошқа факультетларнинг (кундузги бўлим) талабалари учун фан бўйича 110 соат маъруза, 40 соат амалий машғулот, 10 соат мустақил шуғулланувчи машғулот ўтиш дастури тузилиши, шу дастур асосида дарсларнинг икки ўқув йилида факультетларнинг II—III курсларида ўтишини ташкил этиш лозим. Шунингдек, «Ўзбекистон давлати ва ҳуқуқи асослари» кафедрасини ташкил этиш, «Ўзбекистон давлати ва ҳуқуқи тарихи» курси мустақил фан сифатида ўтилиши ҳамда «Сиёсий ва ҳуқуқий таълимотлар тарихи» курси махсус курс тарзида ўтилиши амалга оширилса кўп жиҳатдан ижобий натижаларга эришиш мумкин.

Аҳоли ўртасида ҳуқуқий таълимни, унинг аҳамиятини янги қабул қилинаётган қонунларнинг моҳиятини тушунтириш мақсадида меҳнат жамоалари билан тажрибали мутахассис ҳуқуқшуносларнинг учрашувларини ташкил этиш, давра суҳбатлари уюштириш мақсадга мувофиқдир. Бу ишда жамоат ташкилотлари, маҳалла комитетлари ҳам фаолият кўрсатишлари фойдали. Ҳуқуқий таълим-тарбияни, тарғиботни кенг меҳнаткашлар оммаси ўртасида олиб боришда масъул бўлган идораларнинг фаолиятини мувофиқлаштириш мақсадида вилоятларда ҳуқуқий илмий марказ ташкил этиш зарур, деб ҳисоблаймиз.

Юқорида ҳуқуқий таълим-тарбия йўналишида баён этган фикр-мулоҳаза, таклифларимизни келтиришимиздан бирон-бир шахсий манфаатни кўзлаган эмасмиз. Ўқитувчи ҳуқуқшунос сифатида шу соҳа бўйича тўпланган тажрибаларимиз асосида ҳуқуқий таълим-тарбия ҳозирги кунда талаб даражасида эмаслигидан, ҳуқуқий таълимни амалга ошириш ҳозирги куннинг кечиктириб бўлмайдиган масалаларидан бири эканлигидан фикримизни баён этдик, холос. Мақсадимиз, республикамиз меҳнаткашларининг, ёшларимизнинг ҳуқуқий билим даражасини, ҳуқуқий онгини ва маданиятини янада ошириша кўмаклашишдан, уларни қонунларимизга нисбатан ҳурмат руҳида тарбиялашга ёрдам беришдан иборатдир.

Илгазар СОБИРОВ,
Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси фалсафа ва ҳуқуқ институтининг илмий котиби.
Абдураҳмон ЁҚУБОВ,
шу институтнинг ҳамтадқиқодчиси, Ҳамид Олимжон номли Қарши давлат муаллимлик институти «Ўзбекистон халқлари тарихи ва ҳуқуқшунослик» кафедрасининг катта ўқитувчиси, ҳуқуқшунос.

⊙

Республикамиз ўз мустақиллигини қўлга киритгач пойтахтимиз Тошкентнинг янада кўркам бўлишига катта эътибор беряпти. Сиз кўриб турган ушбу суратда шаҳримиз даҳаларидан бирида қад кўтарган кўп қаватли бинолар акс эттирилган

Андрей Пищенко сурат-лавҳаси.

⊙

** Ўзбекистон ва дунё*

ПАРИЖНИ ЛОЛ ЭТГАНМИЗ

(ФРАНЦИЯДАГИ НАФИС САНЪАТ КЎРГАЗМАСИДА)

БУНДАН 67 йил муқаддам, яъни 1925 йилнинг кузида Франциянинг пойтахти Париж шаҳрида Бутун дунё нафис (ҳунармандчилик) санъати кўргазмаси тантанали равишда очилган эди.

Юртимизда Ўзбекистон Республикаси ташкил топган куннинг бир йиллиги зўр шодиёна билан нишонланаётган қувончли кунларда республикамиз ҳунармандлари ҳам бошқа мамлакатлар қаторида ўзларининг жилоли санъат буюмлари билан бу кўргазмада фаол қатнашдилар.

Кўргазманинг «Ўзбекистон» деб номланган павильонида нафис санъат намуналари беш бўлимга ажратилиб, тартиб билан намойишга қўйилди.

Намойиш қилинган нафис санъат буюмлари орасида тошкентлик О. Қосимжонов, С. Хўжаев, А. Турсуналиев, хивалик О. Полвонов, қўқонлик Қ. Ҳайдаров, самарқандлик Ҳ. Содиқов, С. Тоҳиров, Ф. Каримовларнинг бадиий ёғоч ўймакорлиги ва наққошлик асарлари, жумладан, кўпбурчакли ўйма нақшли ва манзарали жажжи столчалар, курсилар, зийнатли ҳар хил совғабоп қутичалар, ўймакор эшиклар ва панжаралар; Т. Миралиев, У. Усмонов, У. Жўрақулов, М. Исмоилов, К. Ҳазратқулов, У. Эшбобоев каби машҳур кулолларнинг лаган, товоқ, коса, гулдон, офтоба, кўза ҳамда турли шакл ва ҳажмдаги совғабоп бадиий сопол идишлари; К. Абдуллаев, С. Бобожонов, Т. Отақулов, С. Исмоилов, М. Муҳсинов, С. Поччаев сингари наққош, мисгар ва заргарларнинг ўйиб ҳар хил нақш гул солинган қумғон, офтоба, кашкул, чилопчин, патнус, зираклар, балдоқ, билакузук, узук, майда тошлар — инжу ва ферузалар билан безатилган бошқа олтин ва кумушдан ясалган қимматбаҳо тақинчоқлар; бадиий жиҳатдан юксак дид билан ишланган нозик буюмлар; ипак ёки ип билан тўла сидирғасига тикилиб, «палак» деб аталувчи Тошкент каштаси, қора шох отган полиз ўсимлиги ва катта қизил тоғора тасвирланган жилвагар Самарқанд каштаси, Шаҳрисабзнинг «ироқи» каштаси, оддий дастгоҳда тўқилган тарам-тарам беқасам атлас, банорас, парпашша, олача, дурра, ранг-баранг гулзор читлар; Андижон, Самарқанд, Хива, Китоб, Қарши, Шаҳрисабз ва Ургутнинг «Жулихирс», «Гажари» деб аталган патли ва тақир сержило гиламлари турли рангда — тўқ ҳаворанг ва тўқ қизил тусли бўлиб чўғдай товланиб, ўзининг пишиқлиги ва нафислиги жиҳатидан кўп минг сонли томошабинлар томонидан юқори баҳоланди...

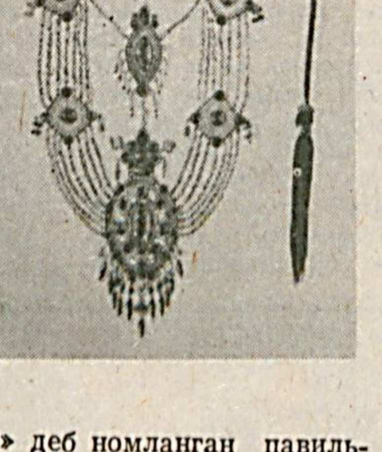

Ўша давр воқеанависларининг ёзиб қолдирганларига кўра, ўзбекистонлик нафис санъат вакиллари аъло нав ва юксак дидли буюмлари билан кўргазмада биринчиликни эгаллашга муяссар бўлганлар. Ушбу кўргазмада қатнашган халқ ҳунармандлари вакилларининг кўплари олтин, кумуш, бронза медаллари, диплом, фахрий ёрлиқ ва фахрий тўн билан тақдирланган эдилар. Париж кўргазмасида қатнашган республикалар, шу жумладан, серқуёш республикамиздан ҳам санъаткорлар ўз концерт номерлари билан бир неча бор чиқишлар қилган эдилар. Булар орасида талантли санъаткор ашулачи Муҳиддин Қори Ёқубов ва атоқли санъаткор Тамарахоним кўргазманинг кенг ва безалган майдонида ҳамда Париж театрларида чиқишлар қилиб, томошабинларнинг ҳурматига сазовор бўлган эдилар. Минг-минглаб парижликлар бу санъаткорларнинг саҳнага чиқишларини қизғин кутиб олган эдилар.

Ўша вақтда чиқиб турган «Ер юзи» журналининг 1926 йил 4—6 сонларида ватандошларимизнинг санъати ва муваффақиятларига бағишлаб илиқ сўзлар, табриклар айтилган: «Ўзбек халқ ашулачиси ўртоқ Муҳиддин Қори Ёқуб ўғли Париж тиотирларида ўзбекнинг нажот истаган ва юраклардан чиқорган қадимги оҳангдор наволари билан бирга ҳозирги тирик куйларини ўзбекка махсус хусусият билан ғарблилар олдида ижро этди. Муҳиддин Қори Ёқуб билан унинг рафиқаси Тамарахоним ташаббусида Париж саҳналарида етти-саккиз мартаба қўйилгон концертлар фавқулотда муваффақиятларга эга бўлди. Жаҳонгизларнинг ҳақорат назарида қолган ва зулм панжасида эзилган Ўзбекистоннинг буржуазия давлатлари қаршисида исбот вужуд қилмоғи ва бунда муваффақият қозониши ўзбек ишчи-деҳқон оммаси учун туганмас бахт — саодатдир...»

Шундай қилиб, 1925 йилдаги Париж кўргазмасида юртдошларимиз нафислиги ва жозибадорлиги билан кишини лол қолдирадиган асарларини, санъаткорларимиз эса ўзларининг юксак ижрочилик маҳоратларини намойиш қилиб қайтган эдилар.

Орадан 12 йил ўтгач, яъни 1937 йилнинг кузида Парижнинг ўша анъанавий кўргазма майдонида «Ҳозирги кунда санъат ва техника» шиори остида жаҳон бадиий ҳунармандчилик ва саноат кўргазмаси очилди. Бу сафарги кўргазмада ўзбекистонлик санъаткорлар 1925 йилдагига қараганда анча кўпроқ ва ранг-баранг экспонатлар билан фаол қатнашдилар. Серқуёш Ўзбекистонимизнинг шаҳар ва қишлоқларида тайёрланган ва Парижда намойиш қилинган нафис ҳунармандчилик буюмлари ўзининг ранг-баранглиги, сифатлилиги, шакл ва мазмуни, мураккаб тўқилиш услуби билан ажралиб туради.

Кўргазмада намойиш қилиш учун самарқандлик чеварлар ижод қилган сўзана, зардевол ёки зебтахмон, болимпўш; Нуротадан мардан ясалиб бадиий ишлов берилган нафис лаган, гулдон, панжаралар; патли ва патсиз гиламлар, Риштондан сопол буюмлар; Шаҳрисабздан чеварлар қўлида сайқал топган «Шопарчин» нусхали дўппилар; Бухородан эса зар билан тикилган кийим-кечаклар кўплаб келтирилди. 1937 йили Париж кўргазмасида намойиш қилинган каштачилик, зардўзлик, гиламдўзлик, наққошлик, ўймакорлик, кулолчилик, заргарлик ва миллий кийим-буюмларининг такрорланмас намуналари, духоба, хон-атлас кўпчиликнинг диққатини ўзига тортди ва юксак баҳоланди.

Кўргазмада хонатлас ва беқасам усталарининг иш намуналари олтин, кумуш медаллар, Гран-при дипломлари билан тақдирланди. Ёғочга нақш солувчи машҳур усталар О. Қосимжонов, С. Хўжаев, кулол Т. Миралиевлар кумуш, таниқли читгарлар. А. Абдуғофуров ва И. Исмоиловнинг ишлари олтин медаль билан, хивалик ёғочга бадиий ишлов берувчи машҳур уста О. Полвонов эса диплом ва фахрий ёрлиқ билан тақдирландилар. 1937 йилда Гран-при олтин, кумуш ва бронза медаллари ҳамда дипломлари билан республикамизнинг амалий санъат ижодий жамоалари ҳам тақдирланган эдилар. Масалан, Марғилонда М. Худоёров раҳбарлик қилган атлас ва беқасам тайёрлаб чиқарадиган корхона жамоаси олтин, Самарқанддаги «Хотин-қизлар меҳнати» артелининг О. Маъруфова, И. Жалилова, Ш. Шукурова сингари чеварлари тайёрлаган кашта ва сўзаналари олтин медаль билан, Шаҳрисабздаги бадиий тикувчилик артели чеварлари ижод қилган «ироқи» каштаси диплом билан тақдирланганди...

Республикамизнинг бир йиллиги байрами кунларида жаҳон халқлари кўргазмаларида юртдошларимиз тайёрлаган сифатли ва нафис буюмларининг юқори баҳоланиши азалдан анъанага айланган ҳунар аҳли маҳоратининг юксак даражада ривож топганлигидан далолат беради.

Кейинги йилларда ҳам Францияда ташкил қилиниб келинаётган ҳунармандчилик, санъат ва техника кўргазмаларида, адабиёт ва санъат кунларида бошқа давлатлар қаторида республикамиз ҳам мунтазам равишда фаол қатнашиб, фахрли ўринларни эгаллаб келмоқда.

Айниқса Ўзбекистон — Франция дўстлик ва маданий алоқалар жамиятининг ташаббуси билан ўтказилаётган ярмаркада Ўзбекистон ҳам ўзининг санъат асарлари, бадиий ижрочилиги ва ранг-баранг маҳсулотлари билан қатнашиб турибди.

Ўзбекистон ўз мустақиллигининг бир йиллигини нишонлаётган кунларда ҳам Парижда, Самарқанд музейида сақланаётган VIII—XIII аср кулолчилик намуналари ва ундаги ёзувлар зўр қизиқиш билан намойиш қилинди.

Шундай қилиб, Франция билан Ўзбекистон ўртасидаги дўстлик ва маданий алоқалар анча илгари бошланган ва яхши натижалар бераётган экан, биз ишонамизки бу дўстлик ва ўзаро ҳамкорлик бундан буён ҳам катта муваффақиятлар билан ривожланиб бораверади. Ўзбекистонда Франция элчихонасининг очилиши ва маданий марказнинг ташкил этилганлиги икки давлат ўртасидаги алоқаларнинг янада ривожланишига кенг имкониятлар очиб беради.

Гулсора ОСТОНОВА,
Ўзбекистон Фанлар академияси Шарқшунослик институтининг катта илмий ходими.

СУРАТЛАРДА: халқимиз амалий санъатидан намуналар.

** Болалар муассасаларида*

Шукроналик

Ўзбекистон Республикаси Президентининг қатор Фармонларида келажагимиз бўлган болаларга ғамхўрлик яққол ўз ифодасини топмоқда. Бундан илҳомланган жамоаларнинг аъзолари ҳам шунга яраша меҳнат қилишаётир. Шайхонтоҳур районидаги 71-болалар боғчасининг мудири Холида Исаева кўнглидаги гапларни шундай изҳор этди:

— Боғчада бошланган илк меҳнат фаолиятимни эсласам, бирибиридан қизиқ машғулотлар кўз олдимга келади. Ўша пайтлари болалар «Хола-хола», «Читтигул», «Арпа пиш, буғдой пиш» каби талай ўйинларни севишарди. Яна денг, ҳозиргидай мусиқа асбоблари қаёқда дейсиз? Аммо болаларни ёлғиз чилдирма ҳам мазза қилдирганини эсимда. «Андижон полькаси», «Ўзбекистон — гулзор», «Югуриб бордим холамга» сингари ўйин ва ашулаларни жон деб ижро этишарди. Яна, оддийгина лойдан турли ўйинчоқлар, зувала «нон»лару кичиккина уйчалар ясашарди. Латта-путталардан қўлбола қўғирчоқлар ясатардик, кийинтирардик...

Ўттиз беш йилдирки, мана шу соҳанинг турли-туман воқеаларга бой серташвиш кунларини бошимдан ўтказиб келаяпман. Боғча ҳаётига, жажжилар тарбиясига бошман. Менимча, мудира ором билмайдиган инсон бўлиши керак. Негаки, хонадонингизда 5—6 болангиз бўлса, бу ерда юзлаб болаларга онасиз, ҳақиқий она. 280 ўринли боғчамизда кўкчаликларнинг ўғил-қизлари вояга етмоқда. Уларни оқ ювиб, оқ тараш бизнинг доимий вазифамиз. Эрталаб кичкинтойни сизга топшириб кетган она худди ўзи каби меҳрибон аёл қўлида талпинаётган жигаргўшасини кун бўйи бир неча бор эслайди. Қанчалар банд бўлмасин, унинг саломатлиги ҳақида қайғуради. Уларнинг кўнглини эса боғча опаларнинг ширинсуханлиги, меҳр-муҳаббати тинчитади. Жамоамизда Ўлмас Йўлдошева, Муҳаббат Аҳророва, Мукаррам Усмонова, Раъно Розиқова, Ирода Юсупова сингари тажрибали жонкуяр тарбиячилар меҳнат қилишади.

Боғчани қишки мавсумга тайёрлаш, жажжиларга яхшироқ шароитлар яратиш ниятида ҳашар йўли билан таъмирладик. Бундай қилишимизга сабаб, ҳозир бировдан ёрдам сўраб ўтирадиган, ниманидир илинжида бўладиган вақт эмас. Хоналаримиз чиройли, шинам. Гўзал сўзанаю кашталарни болалар ёрдамида тарбиячилар тайёрлашган, жажжи бешикларни ҳам қизалоқларнинг ўзлари тузашган. Хуллас, биз боғчамизда миллий одатларимизни сақлаб қолганмиз. Машғулотларда ўйинлар, ашула, лапарларни ўргатяпмиз.

Баъзан ўйланиб қоламан: аёллар уйда ўтирса, бола тарбиясига кўпроқ вақт ортади, дейишади. Бу, менимча, бир томондан тўғри, бошқа томондан эса... Масалан, менинг умрим боғчада меҳнат қилиш билан ўтаяпти. Доим юрагим безовта, қаерда бўлмай жажжи қизалоғу, болажонларни ўйлайман.

Яқин танишларимдан бири ишламасдан, болалар тарбияси билан шуғулланарди. Ўзига тўқ оила. Онаси уйда ўтирган боланинг ҳаммаси ҳам ақлли, доно бўлиб вояга етавермаслигини мана шу хонадон мисолида кўрганман. Бола ортиқча эркалик, тантиқлик туфайли босар-тусарини билмасдан ўсди, оқибатда қамалиб, ота-онани ниҳоятда азоблади. Ниҳоят, ёш жонига жабр қилиб оламдан ўтди. Бироқ, унинг учун бообрў ота-она азоб тортишди. Негаки, бу кўпроқ уларнинг хатоси эди, менимча.

Менинг 4 нафар фарзандим бор. Минг шукрки, барчаси ҳунарли. Бунинг боиси, ўзим ишда бўлганим билан уларнинг юриш-туриши, кундалик ишлари билан ҳамиша қизиқиб тураман, қўлларига ортиқча пул бериб қўйганимни эслолмайман. Шуларни ўйларканман, аёлларимиз, боғча опалар бола тарбиясида маҳоратли, меҳр-муҳаббатли, самимий бўлишини чин дилдан хоҳлардим.

Ёруғ кунларимизнинг ростлигига қайта-қайта шукроналар айтгим келади. Яқинда диний мактабни тамомлаган бир қизимиз келиб: «Опажон, кичкинтойларингизга миллий услубда сабоқ берсам, йўлланма беришган», деди. Хурсанд бўлдим. Насиб қилса, болаларни эски ўзбек тилида сўзлашга ўргатишни мурғаклигидан бошламоқчимиз. Имони бутлик, тўғрилик ва ҳалоллик боғчадан бошланганига нима етсин?!

Норинисо ҚОСИМОВА ёзиб олди.

** Шатранжнинг сеҳрли олами*

ТЎСАТДАН «УЙҒОНГАН» ФИШЕР...

ҲОЗИР ер юзидаги бутун шахмат ишқибозларининг диққат-эътиборини собиқ жаҳон чемпионлари Фишер ва Спасскийларнинг ўйинлари банд этган. Чунки ўз вақтида ҳақли равишда асримизнинг энг кучли шахматчиси деб тан олинган бениҳоят иқтидорли Роберт Фишер жаҳон чемпиони бўлгандан сўнг ўтган йигирма йил ичида илк маротаба халқ орасида очиқ-ойдин пайдо бўлган эди-да. Орадан ўтган чорак асрга яқин вақт давомида эса унинг сирли ҳаёти ҳақида [illegible] Чунки, инсоннинг [illegible] шундайки, уни сирли нарсалар доимо қизиқтириб, ўзига тортаверади. Эҳ-ҳе, орада қанчадан-қанча ўдабурон репортёрлар унинг изига тушдилар. Ғарбнинг энг пулдор бойваччалари уни мусобақага тортиш учун олтин тоғлар ҳам ваъда қилишди. Бироқ буларнинг барчаси бирон-бир натижа бермади. [illegible] Фишер барчани ҳайратда қолдириб, [illegible] тўсатдан «уйғонди». [illegible]

[illegible] Фишер дарвешона ҳаёт кечирган пайтида Карпов ва Каспаров ўртасидаги жаҳон шахмат тожи учун ўтказилган [illegible] Бен Жонсоннинг Сеул олимпиадасидаги [illegible] Эмишки, уларнинг барча беллашувлари аввалдан пухта ўйланган сценарий асосида ўтказилган ва натижаси ҳам олдиндан белгилаб қўйилганмиш. Бир сўз билан айтганда шахматнинг собиқ даҳоси уларнинг ўйинлари [illegible] Ўз навбатида Каспаров ҳам бу ҳақда Испаниянинг «Эль Паис» газетасига берган интервьюсида «Агарда Карпов билан партияларимизни [illegible] сценарий асосида ўтказган бўлсак, Голливуднинг [illegible]», — деб жавоб берди.

Қизиғи шундаки, Фишер —Спасский дона сурашаётган шахмат столига «Жаҳон шахмат чемпионати» ёзувлари битилган тахтача қўйилган. Зеро, Фишер ўзини жаҳон шахмат чемпиони деб ҳисоблайди. Ундан шунча вақтдан бери нега ҳеч ким билан дона сурмаганлигини сўраганларида эса Роберт: «Мен рақибларим билан эмас, балки улар мен билан ўйнашни хоҳламадилар», — деб жавоб берди. Дарҳақиқат, Фишер [illegible] шахмат тожи учун [illegible] беллашувнинг [illegible] сигналлар билан огоҳлантиради. Яна бир янгилик шундан иборатки, мабодо баҳс бир неча юришдан сўнг дуранг натижа билан тугасаю, бунга бир соат ҳам вақт сарфланмаса, шахматчилар шу ернинг ўзидаёқ кейинги партияни бошлаб юборадилар. Бу ишқибозларни ҳам хурсанд қилаётганлигини таъкидлаб ўтиш жоиз.

Энди Спасский ҳақида тўхталсак, жаҳоннинг ҳозирги чемпиони Гарри Каспаров унинг имкониятларига жуда салбий баҳо берди. Каспаровнинг «Мабодо Спасский билан учрашадиган бўлсам, ўз рейтингимни сақлаб қолишим учун 10 та партиядан камида 8,5 очко жамғаришим керак», — деган сўзларининг ўзиёқ кўп нарсани айтиб турибди. Шуни ҳам таъкидлаб ўтиш жоизки, Спасский ўтган йиллар давомида ҳар хил мусобақаларда мунтазам қатнашиб борди. Бироқ, йилдан-йилга киши ёшариб бормайди, албатта. Ва борган сари у кўрсатаётган натижалар ҳам аста-секин пасайиб борди. Ҳозир Спасскийни ҳақиқатдан ҳам «ўртача» даражали гроссмейстер десак хато қилмаган бўламиз. Битта томони борки, у ҳам бўлса Спасский қачонлардир жаҳон чемпиони бўлган. Бу ном эса шахматда абадий қолади. Ўтказилган учрашувлар натижаларини таҳлил қилиб кўрганда ушбу оламшумул баҳсга ҳар нечук Спасский ҳам катта тайёргарлик кўргани, жумладан, назарий жиҳатдан ҳам чакки эмаслигини сезиб олиш қийин эмас. Бироқ ҳар нима бўлганда ҳам Авлиё Стефания оролида ўтаётган ушбу беллашувнинг шахмат тарихидан жой олиши, шубҳасиздир.

Ҳаш-паш дегунча Фишер —Спасский баҳсида 11 та партия ортда қолди. Бинобарин, таъбир жоиз бўлса дастлабки хулосаларга келиш учун асослар бор.

Шахмат ишқибозлари учун энг қувонарли томони шундаки, мусобақа жуда сермаҳсул, яъни ғалабаларга бой кечмоқда. Ва устунлик у рақибдан бунисига ўтиб турибди. Дастлабки партияданоқ Фишер олдинга ўтиб олган бўлса-да, сўнг унинг ўйинида қандайдир узилиш юз берди. Қаторасига тўртинчи ва бешинчи партияларни бой берди, олтинчисида эса мағлубиятдан зўрға қутилиб қолди. Кўринишидан, ушбу мағлубиятлар Фишернинг иззат-нафсига жуда қаттиқ тегди шекилли, еттинчи, саккизинчи ва тўққизинчи, ўн биринчи партиялар яна унинг фойдасига ҳал бўлди.

Бироқ ўтказилган партияларни чуқур мушоҳада қилгач, ҳар ҳолда Фишер ўзининг илгариги жуда кўп ажойиб хислатларини йўқотганига беихтиёр ишонч ҳосил қиласан, киши. Шахмат спортнинг шундай турики, маҳорат чўққисидан тушмаслик учун ўз устингда тинмай ишлашинг, изланишинг, бинобарин назарий жиҳатдан билимингни доимо ошириб боришинг керак. Бундан 20 йиллар олдин назария бобида унга тенг келадиган шахмат устаси деярли бўлмаган бўлса-да, йиллар ўз ишини қилди. Орада қанчадан-қанча кучли шахматчилар дунёга келди, қолаверса, шахмат ҳам беқиёс мураккаблашди. Мана шундай шароитда Фишернинг иқтидорли бўлса-да, Фишернинг назарий томондан бирмунча ортда қолганлиги аниқ сезилмоқда. Буни оқ доналарда ўйнаётганида ҳам кескин, дадил юришлардан эҳтиёт бўлиши ҳамда айрим ҳолларда юриш танлашга эътиборсизроқ ёндошаётганлигидан сезиб олиш қийин эмас. У бой берган икки партияда қўпол хатоларга йўл қўйганлиги ҳам юқоридаги фикримизнинг далилидир. Бироқ унинг аввалдан энг кучли ҳисобланган томонлари — вазиятни олдиндан сеза билиш, юксак техника ва аниқ ҳисоб-китобга интилиш хусусиятлари ҳамон Фишерни тарк этмаган кўринади. Очиғини айтганда, баъзи мутахассислар Фишернинг соғлиғи шахмат тахтаси устидаги юқори суръатни кўтара олмайди, деб ўйлаган ҳам эдилар. Бироқ, шу нарсани ишонч билан айтиш мумкинки, бу турнир Фишернинг бундан кейинги шахмат тақдирини ҳал қилади. Шахматдаги ўз обрўси, номини сақлаб қолиш учун унинг фақат ғалаба қозонишигина кам, балки бу ғалаба Фишернинг бир неча баробар устунлигини кўрсатадиган даражада бўлиши керак. Фишернинг жиззакилигини ҳисобга олганда, мабодо баҳсни бой берса (бу, албатта, эҳтимолдан жуда узоқ) шахмат оламини бутунлай тарк этиши ҳам мумкин. Кўринишдан, Фишер юксак спорт формасига кирмоқда. Чунки у ўзининг энг омадли йилларида ҳам ўйини қовушаётганда кучига куч қўшиларди. Унинг тобора кучайиб бораётган ажойиб ўйинини кузатаётган жаҳоннинг етакчи гроссмейстерлари ҳайратдан ёқа ушламоқдалар, баъзилар: «Худди илгаригидек дона сураяпти, азамат», — дея қойил қолмоқдалар. Шу ўринда унинг айрим юришларини кўриб, ҳаяжонини яшира олмаган машҳур гроссмейстер А. Михальчишиннинг: «Агарда Роберт Жеймсович шундай юришлар қиладиган бўлса, унинг рақибларининг ҳолига маймунлар йиғлаши мумкин», деган сўзларини келтириб ўтиш жоиз.

Беллашувлар кучайиб борган сари ушбу турнир ташкилотчилари келажакда Фишер — Каспаров баҳсини ташкил этиш учун шунчалик иштиёқ билан ёнмоқдалар. Ҳозир улар гарчанд шундай учрашув ташкил қилинса, ҳар бир партиясига миллион доллардан беришга ҳам тайёр эканликларини билдирмоқдалар. Ўз навбатида Каспаров шахмат ишқибозларининг фикри ижобий ва жаҳон жамоатчилиги бундай беллашувни қабул қилишга тайёр бўлса, унда ўйнаши мумкинлигини билдирган бўлсада, Фишернинг бу борадаги фикри қатъий: «Мен Гарри Каспаровни жаҳон чемпиони, деб ҳисобламайман. Чунки унинг спорт ҳаётидаги беллашувлари олдиндан келишиб олинган эди. Бугун менда Каспаров билан ўйнашга ҳеч қандай хоҳиш йўқ, унинг бундай баҳсга тайёрлиги эса ҳеч нарсани билдирмайди». Ўз навбатида биз ҳам Фишернинг гаплари ҳақиқат деб айта олмаймиз. Бунда у нималарни кўзда тутгани қоронғу, албатта. Бироқ, энг муҳими, шахмат даҳоси Фишернинг спорт оламига қайтишидир. Демакки, биз ишқибозлар учун келгусида ушбу сирли тақдир соҳибининг ҳаяжонга бой ўйинларидан баҳраманд бўлиш учун имконият туғилди.

Хуллас калом, ўн бир учрашувдан сўнг 5:2 ҳисобида Фишер олдинда бормоқда. Энди учрашувнинг иккинчи қисми Белград шаҳрида ўтказилади.

Дилшод ИСРОИЛОВ.

АСОСИЙ МАЗМУНИ—КУРАШ

⊙ Шахмат оқилона ҳаракат қилишга, масъулиятни ҳис этишга, билимни ошириш учун интилишга, мустақил фикр юритишга ўргатади. Бу ҳамма кишилар учун зарур.

М. ЭЙВЕ.

⊙ Шахмат ўйинининг хослиги— улкан жозиба кучида. Уни ўйнаган киши ҳар доим курашга, мусобақалашишга интилади.

М. БОТВИННИК.

⊙ Шахмат — бу шаклан ўйин, мазмунан санъат, қийинчиликларни енгишда эса фан.

Т. ПЕТРОСЯН.

⊙ Шахмат мен учун — аввало ҳаққоний ўйин... У инсонни тарбиялайди, унинг катта кучи шунда.

Б. СПАССКИЙ.

⊙ Шахмат мен учун кўраш ва спорт. У фан ва санъатнинг мужассам ифодаси ҳам.

Г. КАСПАРОВ.

⊙ Менинг учун шахмат — ижодкорона ҳаёт, доимий курашдир. Бундан ҳам гўзалроқ нарса борми ўзи!

М. НАЙДОРФ.

⊙ Шахмат менинг муҳаббатим, ҳаётимнинг энг яхши дақиқалари учун ундан қарздорман.

Л. ПОЛУГАЕВСКИЙ.

⊙ Шахмат — оддий ўйиндан баландроқдир. Бу оддий ўйин чегараларидан чиқувчи интелект кучининг ўлчовидир.

Г. ПИЛЬСБЕРИ.

⊙ Шахмат назариясининг нозикликлари менинг учун мақсадга етиш — рақиб устидан ғалабага эришиш воситаси холос.

Р. ШТИЛЬМАН.

⊙ Шахмат ҳақиқати вариантлардан кўра кўпроқ ғоялардан иборатдир.

Р. РЕТИ.

⊙ Шахмат ўйини фақатгина ишқибозлик эмас, балки аниқ фандир ҳам, у хаёлот кучини яққол кўрсатиб беради.

ХУАРТ.

⊙ Шахмат — спорт, кураш демак, курашда эса қалтисликсиз ютиб чиқиш қийин.

Н. ГАПРИНДАШВИЛИ.

⊙ Мен китобхон кўз ўнгида шахмат партиясида рўй берувчи борлиқнинг туб моҳияти ва муқаррарлигини очиб кўрсатаман.

З. ТАРРАШ.

⊙ Шахматни ўйнаш ҳақида қанчалик кўп хаёл сурсам, шунчалик ҳузур қиламан.

Н. Г. ЧЕРНИШЕВСКИЙ.

⊙ Шахматнинг асосий мазмуни курашдир, шахматдаги ғалаба эса ижодий қувонч бағишлайди.

В. ГОРТ.

⊙ Бошидан охиригача хатосиз, изчил давом эттирилган шахмат партияси эстетик лаззат бағишлайди.

В. УЛЬМАН.

Мамажон МУҲИДДИНОВ,
халқаро тоифадаги ҳакам.

ТИЖОРАТ ЖАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

DOVETAILS INTERNATIONAL
IMPORTERS & EXPORTERS

⊙ ЧЕТДАН ОЛАДИ: электрон ва электрга оид маҳсулотлар, суюқ ва сочилувчан бўёқ моддалар, тўқув машиналари, ип газламалар.

⊙ ЧЕТГА ЧИҚАРАДИ: ТЕРИ-ЧАРМ МАҲСУЛОТЛАРИ (курткалар, ҳамёнлар, сумкалар, оғирликларни кўтаришга мўлжалланган тасмалар).

СПОРТ МАҲСУЛОТЛАРИ (юқори сифатли синтетик ва чарм материаллардан тайёрланган футбол, волейбол ва бошқа спорт турлари учун мўлжалланган тўплар, қўлқоплар).

ГАЗЛАМА (ТЎҚИМАЧИЛИК МАҲСУЛОТЛАРИ) — (майкалар, пижамалар, пахмоқ сочиқлар, халатлар... Аёллар учун ялтироқ синтетик матолар, ип газламалар).

ПАРДОЗ-АНДОЗ БУЮМЛАРИНИНГ БАРЧА ТУРЛАРИ
Жаноблар, биз Сизларнинг Покистондаги ишончли шерикларингиз бўлишга тайёрмиз.

146, NEW CLOTH MARKET, M. A. JINNAH ROAD,
KARACHI – 74000, PAKISTAN.

PHONES: (92-21) – 242-70-23; 242-82-32.

FAX: (92-21) 242-56-56.
TLX: 29753; 24777; 21777.
PIAZ PK. ATTN: M-R MANSOOR ZAKI.

СОТИЛАДИ

● Зудлик билан барча қулайликларга эга бўлган уй сотилади. Телефон: 47-13-48.

РЕПЕТИТОР КЕРАК

● Инглиз ва араб тилларини ўргатадиган малакали репетитор керак. Машғулотлар ўзбек тилида олиб борилади. «Октябрь» даҳасида истиқомат қиламан. Телефонлар: 48-16-24, 48-15-62 (иш), 47-43-51 (уй).

«ШАРҚ»
НАШРИЕТ
МАТБАА
КОНЦЕРНИ

фирмаларнинг иш юритиш қоғозлари, шахсий гувоҳномаларга янги герб туширилган ҳолда тайёрлаб бериш кафолатини олади. **Буюртмалар чекланмаган тарзда қабул қилинади.**

Манзилимиз: Ленинград кўчаси, «Шарқ» концернининг офиси.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 33-50-75, 33-84-78, 33-80-07, 33-90-50.

ЎЗБЕКИСТОН ҳаво йўллари

ДАВЛАТ, ТИЖОРАТ ҚОРХОНАЛАРИ, ФИРМАЛАР ДИҚҚАТИГА!

«ЎЗБЕКИСТОН ҲАВО ЙЎЛЛАРИ» авиакомпанияси **ТОШКЕНТ—ШАРЖА—ТОШКЕНТ** йўналиши бўйича **ЧАРТЕР ЮК ТАШИШ РЕЙСЛАРИНИ БОШЛАЙДИ.**

Рейслар ойда икки марта (2- ва 4-ҳафта) чоршанба кунлари — у ёққа, пайшанба кунлари — орқага йўсинида ИЛ-76 самолётида бажарилади.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 33-75-86, 32-73-77.

АВИАРЕКЛАМА

«Чилонзор» савдо-ишлаб чиқариш акционерлик жамиятига қарашли 31-дўкон 1-тармоғининг йўқолган

МУҲРИ БЕКОР ҚИЛИНАДИ

ТВ   МУҲТАРАМ ТЕЛЕТОМОШАБИНЛАР ВА РАДИОТИНГЛОВЧИЛАР!   Р

Ўзбекистон ҳудудида намойиш этиладиган барча телекўрсатувлар ҳамда радиоэшиттиришлар ҳақида олдиндан батафсил маълумот бериб борувчи республикадаги ягона нашр —

“ТОШКЕНТДАН ГАПИРАМИЗ ВА КЎРСАТАМИЗ”га

1993 йил учун ОБУНА ДАВОМ ЭТМОҚДА

Обуна баҳоси: бир ойга — 8 сўм 75 тийин.
бир йилга — 105 сўм.

Нашр кўрсаткичи — 75490.

Обуна “Союзпечать” ташкилотлари ҳамда алоқа бўлимларида чекланмаган миқдорда қабул қилинади.

Мабодо, жойларда обунани расмийлаштириш билан боғлиқ саволлар туғилса, “Шарқ” нашриёт-матбаа концернининг Матбуот тарқатиш агентлигига (телефон: 33-58-72), ҳамда Ўзбекистон Алоқа вазирлиги Республика Матбуот тарқатиш марказига (телефон: 33-60-78) ёки ҳафтанома таҳририятига (телефон: 33-32-93) мурожаат қилишингиз мумкин.

МАФТУНКОР КЎРИНИШДАГИ МАРКАЗ

РЕСПУБЛИКА ёш саёҳатчи ва ўлкашунослар маркази ўқувчи-ёшлар учун ўз дарвозаларини кенг очди. Табиат музейидан кўргазма учун келтирилган турли экспонатлар марказ ҳовлисини безади. Янги ўқув мавсумининг очилиши файзли ўтиши учун Шавкат Назаров бошлиқ марказ ходимлари қизғин тайёргарлик кўришди.

Республика Халқ таълими вазирининг ўринбосари Йўлдош Саиджонов мавсумнинг очилиши билан ўқувчи-ёшларни қизғин қутлаб, вазирлик бундан кейин ҳам бу соҳани янада ривожлантириш учун моддий ва маънавий ёрдамини аямаслигини айтди.

Ҳайвонот боғи билан қўшни бўлган ушбу марказ майдони ҳам пасту баландликлардан иборат мафтункор қиёфага эга. Гўёки Чотқол тоғи этагидан «йиртиб» олиб келиб Тошкент «қўйлаги»га гул солгандек. Ёш саёҳатчи ва ўлкашунослар йиғинининг маroқли ўтишида санъаткорлар, фахрийлар, қадимшунос тарихчилар, музей ходимларининг фаол хизматларини алоҳида таъкидлаш лозим.

Йиғилиш билан бир вақтда шу куни Республика болалар ва ўсмирлар уйида ўқувчиларнинг Ўзбекистон Халқ таълими вазири Жўра Йўлдошев билан бевосита мулоқоти ҳам бўлиб ўтди. Унда ўқувчилар ўзларини ўйлантираётган муаммолар ва қизиқарли таклифлар билан сўзга чиқиб, баҳс юритишди. Бу эса ёшларимизнинг ҳаётга, келажакка бефарқ эмасликларидан далолатдир. Мулоқот қатнашчиларига китоблар совға қилинди.

Исмоил ОТАЖОНОВ,
Республика ёш саёҳатчи ва ўлкашунослар марказининг тўгарак раҳбари.

СУРАТДА: ўқувчилар Бўстонлиқнинг Хўжакент манзилгоҳида ўз билимларини мустаҳкамлаган ҳолда ҳордиқ чиқарган пайтдан лаҳза.

Муаллиф сурати.

** Бу—қизиқ*

КЕФИР ТАРИХИНИ БИЛАСИЗМИ?

КЕФИР. Уни тановул қиламиз-ку, аммо ихтирочиси ким эканлигини ҳамма ҳам билмаса керак.

Аслида кефирнинг ватани Осетиядир. Уни осетияликлар «кайф» деб атаганлар, демак, ичгандан кейин руҳиятни кўтариш хусусиятига эга бўлган.

Ялталик шифокор В. Дмитриева 1883 йил чуқур таҳлил қилиб: «Кайф ичимлиги иштаҳа очадиган, чанқоқни босадиган, кўпгина хасталикларга дори» деган хулосага келди.

Осетинлар бир сўзли халқ эмасми, кайф технологиясини ҳеч кимга айтмай, сир сақлаб келганлар.

1908 йил Бутунроссия врачлар жамиятидан сут саноатининг монополисти Н. Бландовга мурожаатнома қилиб, унда Москва шифохоналаридаги беморлар учун кайф ичимлиги тайёрлаб беришни илтимос қилишган. Н. Бландов Кисловодскдаги сут, пишлоқ тайёрловчи пунктлари ходимларидан бири Ирина Сахаровага кайф тайёрлаб беришни топширди.

Ирина Сахарова эндигина Рязандаги сут хўжалиги мактабини битириб келган, ёши 20 да эди. Сут комбинати заводи мутасаддиси Васильев билан Осетияга жўнашади. Осетия князи Бек Мирзаникига тўғри меҳмонга совға-салом билан боришади.

Меҳмонларни Бек Мирза роса меҳмон қилади. Кайф ичимлигини ичиб, унинг технологияси сирини сўраб, кайф ачитқисидан тилла эвазига сўрашганда, уларга сирни айтишмади.

Ирина ва Васильев извошда хаёл оғушида кетар эдилар, тўсатдан атрофни полициячилар ўраб олиб, гўзалликда танҳо, қошлари ёй, юзлари тўлин ойдек, дилбар қизга бир осетин чавандоз қўл узатди-ю, уни даралар орасига қушдай учириб олиб кетди.

Васильев князь Бек Мирзанинг қилмишлари учун судга берди.

Қамалишдан кўра сир очиш афзаллигини билган князь Бек рози бўлди. Ирина ватанига кайф ачитқиси билан қайтди. Бу ерда у сутга 2,5 фоиз ачитқи солганида кўнгилдагидек қатиқ ҳосил бўлди. Ана шундан сўнг «кайф» сўзига «Ирина»даги «ир» қўшилиб «кефир» сўзи пайдо бўлди.

Турсун АЗЛАРХОНОВ тайёрлаган.

Муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ.

Жамғарма банки

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ 12 ФОИЗЛИ ИЧКИ ЮТУҚЛИ ЗАЁМИ ОБЛИГАЦИЯЛАРИ — СИЗНИНГ ЖАМҒАРМАЛАРИНГИЗНИ САҚЛАШНИНГ ЭНГ ИШОНЧЛИ ВА МАНФААТЛИ УСУЛИДИР.

Заём 250, 500 ва 1000 сўм қийматидаги облигацияларда 20 йил муддатга чиқарилган.

Тиражлар йилига тўрт марта ўтказилади.

Ютуқлар 2000 сўмдан 250000 сўмгача миқдорда белгиланган.

Навбатдаги тираж 1992 йил 30 сентябрда Урганч шаҳрида ўйналади.

Республика заёми облигацияларини сотиб олиш билан Сиз йирик ютуқ эгаси бўлиб қолишингиз мумкин.

Заём облигациялари Тошкент шаҳридаги Жамғарма банки муассасаларида эркин сотилмоқда ва сотиб олинмоқда.

СИЗГА ОМАД ТИЛАЙМИЗ ВА СИЗНИ ЖАМҒАРМА БАНКИ МУАССАСАЛАРИДА КУТИБ ҚОЛАМИЗ.

Жамғарма банкининг Тошкент шаҳар бошқармаси.

«ШАРҚ»
НАШРИЕТ-МАТБАА
КОНЦЕРНИ

корхоналардаги амалий иш тажрибасига эга бўлган ва ўзбек ҳамда рус тилларини биладиган **малакали ҳуқуқшуносни** ДОИМИЙ ИШГА ТАКЛИФ ЭТАДИ

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 23/IX да **Алла**, 24/IX да **Афандининг беш хотини**, 25/IX да **Зебунисо**.

«Мулоқот» журналининг ижодий жамоаси журнал таҳрир ҳайъати аъзоси, Ўзбекистон Фанлар академияси мухбир аъзоси, Ўзбекистон Халқ академиясининг вице-президенти Ҳ. Пўлатовга волидаи муҳтарамаси, меҳнат фахрийси

Тожихон ПУЛАТОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент оқшоми

МУАССИСЛАР: Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона —32-53-76, хатлар — 33-29-70, 32-53-79; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича 32-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаатчилик концернининг босмахонаси.

Нашр кўрсаткичи 64690 ■ Босмага бериш вақти 11.30 ■ Босмага берилди 11.30. ⊙ Буюртма Г—345 ■ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10